
Barnsexturism – vem bryr sig?

*Rapportering i svensk press 2000-2007
med delstudie från Kambodja*

Charlotte Pehrson

**Magisteruppsats 10 p
Journalistutbildningen**

Enheten för medier, kommunikation och journalistik (MKJ)

Lunds universitet

Vårterminen 2007

Handledare:
Mats Jönsson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

TABELLFÖRTECKNING	4
1. INTRODUKTION	5
1.1 BAKGRUND	5
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	7
1.3 AVGRÄNSNINGAR	8
1.4 METOD OCH MATERIAL	9
1.5 SAKLIGA ÖVERVÄGANDEN	11
1.6 UPPSATSENS DISPOSITION	11
2. TEORI.....	13
2.1 DAGORDNINGSTEORIN	13
2.2 MEDILOGIK	15
3. KVANTITATIV INNEHÅLLSANALYS.....	17
3.1 SVENSK RAPPORTERING.....	17
3.1.1 <i>Rapporteringens omfattning</i>	17
3.1.1.1 Bedömningar rapporteringens omfattning.....	18
3.1.2 <i>Avsändare</i>	20
3.1.2.1 Bedömningar avsändare.....	22
3.1.3 <i>Aktörer</i>	23
3.1.3.1 Bedömningar aktörer	25
3.1.4 <i>Huvudsakligt innehåll</i>	26
3.1.4.1 Bedömningar huvudsakligt innehåll.....	29
3.1.5 <i>Publiceringsställe och årtal</i>	31
3.2 KAMBODJANSK RAPPORTERING.....	32
3.2.1 <i>Rapporteringens omfattning</i>	32
3.2.2 <i>Avsändare</i>	33
3.2.3 <i>Aktiva aktörer</i>	34
3.2.4 <i>Huvudsakligt innehåll</i>	37
4. DISKUSSION	39
5. REFERENSLISTA	41
STATENS FOLKHÄLSOINSTITUT, <i>SEX I SVERIGE: OM SEXUALLIVET I SVERIGE 1996.</i>	41
BILAGA 1: BORTFALL AV ARTIKLAR.....	43
BILAGA 2: INTERVJUFRÅGOR.....	44
BILAGA 3: INTERVJUREFERAT.....	45
BILAGA 4: ECPAT-CAMBODIAS SENASTE ÅRLIGA ARTIKEL OM VÅLDTÄKTS- OCH TRAFFICKINGFALL.....	49
BILAGA 5: ECPAT SVERIGES BROSCHYR ”TIO ÅR MOT BARNSEXHANDL”	50

Barnsexturism – vem bryr sig?

*Rapportering i svensk press 2000-2007
med delstudie från Kambodja*

Charlotte Pehrson
Journalistutbildningen
Lunds universitet

Sammanfattning

Denna studie undersöker den svenska pressens rapportering om barnsexturism åren 2000-2007. Genom kvantitativ innehållsanalys studeras avsändare bakom budskapet i artiklarna, aktiva aktörer och huvudsakligt innehåll. Analysen har sin grund i teorier om mediernas dagordning och om medielogik. För att öka förståelsen för den svenska rapporteringens förutsättningar görs en liknande men mindre omfattande studie för engelskspråkig press i Kambodja. Likaså genomförs kortare intervjuer med för ämnet relevanta personer.

Undersökningen visar att den svenska rapporteringen är mycket begränsad i sin omfattning och att nyhetsvärderingen är låg även när svenska förövare omfattas. Barnrättsorganisationen ECPAT Sverige har en överordnad roll i den svenska rapporteringen. Resebranschens aktörer är också betydande. Svenska politiker uttalar sig sällan i ämnet och förövare och offer kommer aldrig till tals. Det sistnämnda gäller även för kambodjansk rapportering. Avsaknad av lokal förankring gör att problematiken upplevs som abstrakt i Sverige.

Nyckelord: Barnsexturism, Barn, Sex, Turism

TABELLFÖRTECKNING

Tabell 1 Söksträngar och antal träffar i databaserna PressText (DN, SDS, EX) och Mediearkivet (SvD, GP, AF) med sökdatum 000101-070330.....	8
Tabell 2 Söksträngar och antal träffar i PressText och Mediearkivet vid sökning av artiklar om andra sexualbrott.....	15
Tabell 3 Uppdelning av artiklarna i svensk press.....	15
Tabell 4 Avsändare i svensk press (46 artiklar).....	18
Tabell 5 Aktiva aktörer i svensk press.....	21
Tabell 6 Huvudsakligt innehåll i svensk press, icke-resebilagor (35 artiklar).....	25
Tabell 7 Huvudsakligt innehåll i svensk press, resebilagor (15 artiklar).....	26
Tabell 8 Publiceringsställe och årtal svensk press.....	29
Tabell 9 Uppdelning av artiklarna i Phnom Penh Post.....	30
Tabell 10 Avsändare i Phnom Penh Post (19 artiklar).....	31
Tabell 11 Aktiva aktörer i Phnom Penh Post.....	32
Tabell 12 Huvudsakligt innehåll i Phnom Penh Post (19 artiklar).....	35

1. INTRODUKTION

1.1 Bakgrund

Mediernas strålkastarljus har länge varit vänt mot Thailand när det gäller sexbrott mot barn. Hårdare tag från thailändska myndigheter under senare år har dock resulterat i att traditionella sexturister numera söker sig till andra länder, där risken för straff bedöms som mindre. Grannlandet Kambodja är ett sådant land. Där ökar barnsexindustrin kraftigt och barns kroppar säljs till ett lågt pris, ibland för endast några få dollar. (Ferran, personlig intervju).¹

FN:s befolkningsfond UNFPA uppskattar att ”tens of millions of children” ingår i den globala sexhandeln och att cirka två miljoner flickor i åldrarna 5 till 15 år läggs till den siffran varje år. (UNFPA [www]).²

Statistik på antalet offer och förövare är mycket svårtillgänglig eftersom forskning och datainsamling på området är både komplicerad och sällsynt. Den illegala sexindustrin är väl dold och mörkertalen troligtvis mycket stora. (*Frågor och svar...*).

Barnsexturism är en av flera former av kommersiell sexuell exploatering av barn. Andra är barnpornografi (dokumenterade sexuella övergrepp på barn) och trafficking (människohandel i sexuella syften, där värvning eller transport inom eller över nationsgränserna ingår). Ofta är de olika formerna tätt sammanflätade. (Ibid.).

Den här uppsatsen fokuserar på mediernas rapportering om barnsexturism.

Då ECPAT Sverige³ är den ledande organisationen i landet mot barnsexhandel, använder jag mig av deras definition för att förklara begreppet närmare (se följande sida).

¹ På ett fåtal ställen i uppsatsen förekommer källhänvisningar till personer som inte har koppling till förevarande studie mer än att de tillför enstaka faktauppgifter, som Ferran i det här fallet. Anledningen till att jag intervjuat dessa personer är att jag gör ytterligare en studie om barnsexturism (inom ämnet juridik) i vilken dessa personers har en mer framträdande roll. Luc Ferran är Programme Officer på ECPAT International i Bangkok.

² Jag lyckades inte hitta någon liknande siffra för pojkar på UNFPA:s hemsida. Jag vill också nämna att artikel 1 i FN:s barnkonvention slår fast att alla personer som är under 18 år ska betraktas som barn om inte lagarna i barnets hemland stadgar en lägre myndighetsålder (Rädda Barnen [www]).

³ ECPAT Sverige (End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purposes) bildades 1996 och är en underavdelning till ECPAT International, där ECPAT-organisationer i över 70 länder ingår. ECPAT Sverige är en ideell förening som arbetar med att förebygga och stoppa alla former av barnsexhandel: barnpornografi, trafficking och barnsexturism. Exempel på ECPAT Sveriges arbete är Uppförandekoden för researrangörer mot barnsexturism, som idag är internationellt erkänd och har antagits av hundratals researrangörer, hotellkedjor och branschorganisationer i 21 länder. Ett annat exempel är den första världskongressen mot kommersiell exploatering av barn som hölls i Sverige 1996, där 122 regeringar var representerade. Initiativet togs av ECPAT Sverige och den svenska regeringen var värd. (*Barnsexturism och svenskars..., Frågor och svar...* och *Tio år mot barnsexhandel*).

ECPAT Sveriges definition av barnsexturism är en översättning av ECPAT Internationals och lyder:

Barnsexturism är ... där förövaren reser från en plats till en annan och begår övergrepp på barn. Ofta reser de från ett rikare land till ett som är mindre utvecklat, men barnsexturister kan också vara resenärer inom sitt eget land eller region. I begreppet barnsexturism ... ryms även övergrepp som begås av utlandsstationerad personal, personer på tjänsteresor utomlands o s v.

Barnsexturister kommer från alla samhällsskikt. De kan vara gifta eller ensamstående, män eller kvinnor, rika turister eller budgetresenärer. Vissa barnsexturister (preferensförövare och pedofiler) inriktar sig speciellt på barn, men de allra flesta är tillfällighetsförövare, som inte vanligtvis har en sexuell preferens för barn, men utnyttjar en situation där ett barn finns tillgängligt. (Frågor och svar...)

ECPAT Sverige menar att frågan om barnsexturism är helt frånvarande i den politiska debatten i Sverige, som istället enbart fokuserar på trafficking. (*Barnsexturism och svenskers...*).

Trots att Sverige är ett av de länder i världen som under längst tid haft extraterritoriell lagstiftning (sedan 1962), vilket innebär att man kan dömas i Sverige för brott begånget utomlands, har bara tre personer dömts för sexualbrott mot barn i annat land. (Ibid.)

Det verkar som att såväl resurser som kunskap om barnsexturism saknas. Men svenskar finns uppenbarligen bland de sexturister som utnyttjar barn i framförallt Östeuropa, Asien och Afrika.⁴ De bidrar till att upprätthålla den efterfrågan som gör att barn runtom i världen utnyttjas och tvingas till ett liv i prostitution.

Mediernas rapportering är mycket viktig i detta sammanhang. Den bild som förmedlas där bidrar sannolikt till den uppfattning allmänheten har om ämnet, vilket i sin tur mycket väl skulle kunna påverka såväl politiker som rättsväsende.

Jag har studerat den svenska rapporteringen om barnsexturism för att ta reda på hur mycket och vad som faktiskt har skrivits om barnsexturism i Sverige. Jag vill också samtidigt knyta an till teorier om vad som hamnar på mediernas dagordning och om medielogik.

⁴ Jag läste följande i en artikel om barnsexturism: "Man räknar med att åtta procent av de svenska männen har köpt sex utomlands, 60 000 sexköp per år. Många av dessa har troligen riktats mot barn under 18 år. Källa: Forskningsprojekt vid Stockholms universitet lett av professor Christian Diesen." (Tures, Ewa (061128), Svår kamp mot sexbrott mot barn, *Sydsvenska Dagbladet*, s 111). Jag kontaktade professor Diesen för att få siffrorna bekräftade, och blev då hänvisad till regeringens Prostitutionsutredning från 1977. Jag har dock inte lyckats hitta siffrorna vare sig i denna eller i den senaste Prostitutionsutredningen från 1993. Däremot fann jag i den sistnämnda att "uppskattningsvis tio procent av de svenska männen [har] erfarenhet av könsköp" (SOU 1995:15).

På Statens folkhälsoinstituts hemsida står att läsa följande om resultaten från en undersökning från 1996 som "bygger på ett befolkningsbaserat bruttourval": "Nästan 14 procent av svenska män har någon gång betalat för att vara sexuellt tillsammans med någon ... De flesta prostitutionskontakterna sker utomlands i samband med semester eller arbets- och tjänsteresor." (Statens folkhälsoinstitut [www]).

För att få större förståelse för ämnet och den svenska rapporteringen har jag även studerat rapporteringen i Kambodja, som är ett typiskt ”mottagarland”.

Kambodja är ett av världens fattigaste länder. Flera decennier av inbördeskrig och Röda Khmerernas och Pol Pots skräckvälde under andra hälften av 1970-talet har lämnat landet i det närmaste ödelagt.⁵ Den extrema fattigdomen gör framförallt barn och kvinnor mycket utsatta. (Nationalencyklopedin [www]).

Under min resa till Kambodja har jag fått veta att det inte är helt ovanligt att familjer säljer sina barn och att föräldrarna till och med ibland fungerar som barnets ”hallick”. Jag har också förstått att majoriteten av barnsexförövarna är koreaner, vietnameser och kambodjaner själva. Man uppskattar att endast mellan en och fem procent av sexbrotten begås av västerlänningar. (Guth, personlig intervju).⁶

Jag nämner detta då jag inte vill bidra till en, som jag upplever, falsk och i Sverige ofta förekommande bild av att majoriteten av förövarna är västerlänningar.

Till sist vill jag nämna att jag bifogar ECPAT Sveriges broschyr *Tio år mot barnsexhandel* (bilaga 5) för att öka läsarens förståelse för organisationens dominerande roll som aktör i de studerade artiklarna.

1.2 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att undersöka den svenska dagspressens rapportering om barnsexturism från år 2000 fram till nu.

För att få större förståelse för den svenska rapporteringens förutsättningar vill jag jämföra denna med rapporteringen i kambodjansk press. Jag vill undersöka om det finns några uppenbara skillnader mellan länderna vad gäller i vilket sammanhang barnsexturism omtalas, avsändare bakom budskapet i artiklarna och vilka personer (aktörer) som uttalar sig i ämnet.

Som ytterligare komplement vill jag också försöka få en bild av hur enskilda journalister, i Sverige och Kambodja, och barnrättsorganisationerna ECPAT Sverige och ECPAT-Cambodia ser på mediernas rapportering om barnsexturism.

⁵ Pol Pot-regimen i slutet av 1970-talet tvångsförvisade nästan hela befolkningen till landsbygden och mördade alla med utbildning (Nationalencyklopedin [www]). Man beräknar att minst 1,5 miljoner människor dog av undernäring och slavarbete mellan 1974 och 1979 och att ytterligare 200 000 människor avrättades utan rättegång, som ”klassfiender” (Chandler, i förordet). I Kambodja är hälsostandarden och utbildningsnivån bland de lägsta i världen. Närmare hälften av alla flickor börjar inte skolan. Våldtäkter och sexuellt våld mot kvinnor är vanligt (Nationalencyklopedin [www]).

⁶ Christian Guth är Legal Advisor för inrikesministeriet i Kambodja. Min intervju med honom har ingen ytterligare koppling till förevarande studie.

Följande frågeställningar är därför aktuella:

- Min huvudfråga lyder: *Hur ser den svenska rapporteringen om barnsexturism ut?*
För att besvara frågan har jag valt att titta på antal artiklar, publiceringsställe och årtal, typ av artiklar, avsändare bakom budskapen, vilka som uttalar sig i artiklarna (aktiva aktörer) och huvudsakligt innehåll.
- För att bättre förstå den svenska rapporteringens förutsättningar ställer jag följande underfrågor:
 - *Finns det några uppenbara skillnader mellan Sveriges och Kambodjas rapportering vad gäller texternas innehåll, avsändare och vilka som uttalar sig i ämnet?*
 - *Hur ser enskilda journalister, i Sverige och Kambodja, på rapporteringen om barnsexturism?*
 - *Hur arbetar barnrättsorganisationerna ECPAT Sverige och ECPAT-Cambodia för att nå ut till medierna och hur upplever de mottagligheten hos medierna?*

1.3 Avgränsningar

För att göra mitt material hanterbart har jag gjort följande avgränsningar:

För den svenska rapporteringen undersöker jag ett begränsat urval av såväl tidningar som artiklar. Textdatabaserna *PressText* och *Mediearkivet* innehåller endast tryckta artiklar, varför sådana som enbart publicerats i tidningarnas nätupplagor uteslutits från min undersökning.

Vidare har jag inte undersökt skillnader *mellan* de olika tidningarna. Jag har istället tittat på rapporteringen som helhet.

För den kambodjanska rapporteringen har jag valt att begränsa mig till engelskspråkig press, eftersom jag inte talar khmer och därmed inte förstår merparten av dagstidningarna i Kambodja. Det skulle vara alltför resurskrävande att anlita tolk för att studera även den khmerspråkiga rapporteringen.

Mer specifika avgränsningar går jag in på i följande avsnitt om metod och material.

1.4 Metod och material

Min studie består huvudsakligen av två delar. I den första och mest omfattande delen undersöker jag medieinnehållet genom kvantitativ innehållsanalys⁷, där jag kategoriserar mitt undersökningsmaterial utifrån variablerna publiceringsställe och årtal (endast för de svenska medierna), antal artiklar, typ av artiklar, avsändare, aktiva aktörer och huvudsakligt innehåll.

Jag förklarar mitt urval och de olika variablernas innebörd närmare i min analys istället för här i metodavsnittet. Jag menar att ett sådant upplägg är mer pedagogiskt: informationen utgör en alltför viktig och omfattande del för att kunna separeras från analysen.

Den kvantitativa innehållsanalysen har dels en deskriptiv (beskrivande) ansats, dels en explanativ (förklarande) ansats. Den deskriptiva omfattar framförallt frågeställningar om hur rapporteringen i Kambodja och Sverige *ser ut*, medan den explanativa söker *förklara* innehållet i artiklarna genom tillämpning av relevanta medieteorier, i det här fallet dagordningsteorin och teorier om medielogik.

I den andra delen av min studie genomför jag kortare intervjuer med öppna frågor till följande personer: Ewa Tures, rätts- och kriminaljournalist på Tidningarnas Telegrambyrå (TT), som skrivit flera artiklar relaterade till barnsexturism, en journalist på *Phnom Penh Post* i Kambodja som föredrar att vara anonym, ECPAT Sveriges pressekreterare David Lagerlöf och Mr Chin Chanveasna, Executive Director för ECPAT-Cambodia.

De frågor jag ställt till intervjupersonerna återfinns i bilaga 2.

När det gäller de svenska medierna har jag använt mig av databaserna *PressText* och *Mediearkivet* för att hitta artiklar. Jag har inte sållat bort någon genre, utan jag har tittat på allt som generat träffar i databaserna, såväl längre nyhetsartiklar som notiser, resereportage och debattartiklar. Tidsperioden för mina sökningar har varit 000101-070330.

Eftersom min studie till stor del syftar till att undersöka barnsexturismrapporteringens omfattning i svenska medier, har jag valt att undersöka de mest spridda tidningarna, som har en dagordningssättande funktion och är normgivande i förhållande till lokala medier.

Riksmedier är vanligtvis nyhetsledande varför *Dagens Nyheter* (DN), *Svenska Dagbladet*

⁷ Kvantitativ innehållsanalys är "en systematisk, objektiv och kvantitativ beskrivning av innehållet i ett budskap" (Østbye et. al. 2004:213), där man ställer standardiserade frågor till innehåll (att jämföras med standardiserade frågor till människor genom exempelvis enkätundersökningar). Kraven på väl definierade regler för tillvägagångssätt och analyschema ska leda till att andra som går igenom samma material kommer fram till samma resultat (objektivitet). Kvantitativ innehållsanalys utesluter inte att man har variabler som även tar sikte på kvalitativa egenskaper hos materialet. Då den kvantitativa innehållsanalysen i min studie omfattar ett relativt begränsat material, har jag valt att inte utforma ett kodschema där jag länkar sifferkoder (variabelvärden) till variablerna (de olika aktörerna, typer av huvudsakligt innehåll i artiklarna etc.). Ett sådant förfarande är annars standard vid kvantitativ innehållsanalys, som framförallt används för analys av större material. (Ekström och Larsson 2000:111,119,129; Østbye et. al. 2004:213-214).

(SvD), *Expressen* (EX) och *Aftonbladet* (AF) var givna. (Ekström och Larsson 2000:120; Strömbäck 2000:155).

För att få ett något större underlag har jag även inkluderat *Sydsvenska Dagbladet* (SDS) och *Göteborgs-Posten* (GP).

När det gäller SDS har jag dock endast fått med träffar från år 2006. Detta på grund av att SDS endast finns i *PressText* och *Mediearkivet* sedan 2006.

I sökningarna har jag valt att inkludera artiklar som inte uttryckligen använder sig av uttrycket ”barnsexturism” men ändå handlar om ämnet, eftersom min studie syftar till att undersöka artiklar om företeelsen. Nyckelorden är *barn*, *sex* och *turism*. Tabell 1 nedan visar vilka söksträngar jag använt mig av samt hur många träffar dessa genererat i databaserna.

Tabell 1. Söksträngar och antal träffar i databaserna *PressText* (DN, SDS, EX) och *Mediearkivet* (SvD, GP, AF) med sökdatum 000101-070330

Söksträng	PressText	Mediearkivet
barnsexturism*	16	30
barnsex* and turism*	13	4
sexturism* and barn*	34	36
barnsexhandel* and turism*	10	1
barnprostitution* and turism*	6	3
TOTALT	79	74

Det totala antalet artiklar är således 153 (79+74). Av dessa utgör 103 artiklar bortfall, vilket innebär att jag slutligen analyserat 50 artiklar. Bortfallet inkluderar artiklar som förekommer fler än en gång i de olika sökningarna, artiklar där enbart själva ordet barnsexturism nämns utan någon som helst vidare förklaring, artiklar som handlar om sexturism men inte på något sätt nämner barn, samt rena felträffar, så som bokrecensioner, insändare, filmtips och artiklar där mina sökord inte alls är med. Se bilaga 1 för närmare kategorisering av och information om bortfallet.

När det gäller kambodjanska medier har jag använt mig av artiklar från den engelskspråkiga tidningen *Phnom Penh Post*⁸, som jag hittat genom att söka i tidningens nätbaserade arkiv. Söksträngen jag använde var ”child and sex and tourism”, vilken genererade 36 träffar.

⁸ *Phnom Penh Post* har funnits sedan 1992 och utkommer var 14:e dag med en upplaga om 20 000 ex. För att kunna söka i deras nätbaserade arkiv och läsa artiklar i fulltext måste man vara prenumerant. En ettårsprenumeration på den nätbaserade upplagan kostar 50 USD. (*Phnom Penh Post* [www]).

Kambodja har ytterligare en engelskspråkig tidning, *The Cambodia Daily*, som utkommer med 5 000 ex. sex dagar i veckan (*Cambodia Daily* [www]). Anledningen till att jag inte analyserat artiklar ur denna tidning, är att tidningen inte har något nätbaserat arkiv. Det skulle ha varit alltför tidskrävande att på plats i Kambodja manuellt gå igenom deras utgåvor för att leta efter artiklar om barnsexturism.

Av dessa utgör 17 bortfall, vilket innebär att jag slutligen analyserat 19 artiklar. (Se bilaga 1 för närmare kategorisering av och information om bortfallet.)

Anledningen till att jag använde denna söksträng är att den innehåller samma nyckelord som vid den svenska sökningen (barn, sex och turism). Vid jämförelse med de svenska söksträngarna är barnprostitution den enda skillnaden. Söksträngen ”child prostitution and tourism” gav inte träffar på fler artiklar om barnsexturism.

Vidare var det inte möjligt att söka artiklar publicerade under ett visst tidsintervall, varför jag sökt utan tidsbegränsning. Publiceringsdatum fanns inte heller angivet i artiklarna, utan endast information om ”volume” och ”issue”, vilket inte ger någon anvisning om datum.

1.5 Sakliga överväganden

Nackdelen med att enbart undersöka en engelskspråkig tidnings rapportering är att denna inte nödvändigtvis är representativ för hur övrig press i Kambodja rapporterar om barnsexturism. Inom ramen för de resurser jag haft att tillgå inför den här uppsatsen menar jag dock att det ändå är bättre att ta det ”näst bästa” än att inte titta på kambodjanska medier alls.

För den kvantitativa innehållsanalysen har jag arbetat i programmet Microsoft Excel. Hade jag haft tillgång till ett mer avancerat statistikprogram som exempelvis SPSS, tror jag att jag hade kunnat få fram betydligt fler intressanta samband. Nu har jag varit begränsad till min egen förmåga att kategorisera och se sambanden samt hantera en stor mängd information.

1.6 Uppsatsens disposition

Studien är huvudsakligen indelad i två delar: det inledande teoriavsnittet (kapitel 2) och den kvantitativa innehållsanalysen (kapitel 3).

Syftet med teoriavsnittet är att ge en teoretisk bakgrund till vad som tas upp på mediernas agenda och varför. Avsikten är att sätta rapporteringen om barnsexturism i ett större och mer förklarande sammanhang. Jag presenterar dagordningsteorin och teorier om medielogik och nyhetsvärdering.

I den kvantitativa innehållsanalysen kartlägger jag mitt material och redovisar resultaten från min undersökning. Jag börjar med den svenska rapporteringen följt av den kambodjanska. Jag försöker förklara rapporteringen genom att applicera nämnda medieteorier på resultatet. Teorianknytningen sker under rubriken ”bedömningar”, som kommer efter varje avsnitt i den del av analysen som rör *den svenska rapporteringen*. För att ytterligare fördjupa

förståelsen för analysen presenterar jag här även relevanta delar av resultaten från mina intervjuer. (De mer utförliga intervjureferaten finns i bilaga 3.)

När det gäller den kambodjanska rapporteringen presenterar jag enbart resultaten från innehållsanalysen. Eftersom mitt syfte är att undersöka den kambodjanska rapporteringen för att möjliggöra en jämförelse med den svenska, gör jag mina bedömningar för denna del och redovisar intervjuresultaten först i kapitel 4.

I detta avslutande kapitel för jag en mer generell diskussion, där jag knyter an till min huvudfråga.

2. TEORI

Många medieforskare menar att mediernas viktigaste uppgift är sätta agendan (dagordningen) för vilka frågor som är de väsentligaste i vårt samhälle (Malmsten 2002:12).

Medieanalytikern Peter Malmsten menar att medierna är ”samhällets medvetande”. Han säger att utrymmet i medierna är begränsat – och att det som finns i detta mediernas medvetande påverkar människors tankar och agerande, genom att föra upp vissa frågor till ytan. ”Det som inte syns i medierna, finns inte.” (Malmsten 2002:12).

Den huvudsakliga frågan som ställs vid forskning om mediernas dagordning är hur stor uppmärksamhet en viss fråga får i ett eller flera medier. Medieinnehållet undersöks vanligtvis genom, som i mitt fall, kvantitativa innehållsanalyser, där antalet artiklar eller inslag räknas. Ju fler artiklar, desto högre upp är frågan på mediernas dagordning. (Strömbäck 2000:155).

Nedan presenter jag dagordningsteorin, men tar även upp teorier om medielogik och principer för nyhetsvärdering. Dessa är intressanta för min studie eftersom jag undersöker innehållet i artiklar om barnsexturism. För att alls kunna förstå frågans placering på mediernas dagordning, menar jag att det är nödvändigt att undersöka om artiklarna innehåller sådant ”stoff”, som enligt teorierna passar in i mediernas mallar för vad som blir en nyhet och ges medialt utrymme. Av denna anledning har jag valt att inkludera en tydlig sådan mall, i form av medieprofessorn Håkan Hvitfelts nyhetsvärderingsformel (se sidan x).

2.1 Dagordningsteorin

Teorin om mediernas dagordningsfunktion är en av de mest granskade medieteorierna. Paradigmen, som bygger på idéer som presenterades redan år 1922 av den amerikanske författaren Walter Lippman, är fortfarande en av de ledande och mest betydelsefulla när det gäller forskning om den allmänna opinionen. (Strömbäck 2000:97,145-146).

Följande citat illustrerar dagordningsteorins kärna:

The press may not be successful much of the time in telling people what to think, but it is stunningly successful in telling its readers what to think *about*.

... The world will look different to different people, depending ... on the map that is drawn for them by writers, editors, and publishers of the [news]papers they read. (Bernard Cohen, i Strömbäck 2000:145)

Dagordningsteorin menar att medierna, genom att påverka och forma våra bilder av verkligheten, har makt att påverka *vilka frågor* människor anser viktiga och därmed *vad* vi har

åsikter om, vilket i sin tur påverkar vårt handlande. Teorin talar här om ”mediernas makt över medborgarnas dagordningar”. (Strömbäck 2000:150,153). I den kvantitativa innehållsanalysen undersöker jag denna aspekt genom att jag tittar på vilka (aktörer) som faktiskt uttalar sig om barnsexturism, det vill säga vilka som ”har åsikter om” ämnet.

Medieforskaren Jesper Strömbäck skriver: ”När vi har åsikter om barnpornografi, vapenexport ..., beror det således mer på att vi av medierna har blivit uppmärksammade på dessa frågor, och mindre på att verkligheten i sig själv påkallar vår uppmärksamhet.” (Ibid.).

I början av 1990-talet gick de amerikanska kommunikationsforskarna James W Dearing och Everett M Rogers igenom all befintlig dagordningsforskning. De fann att det existerade tre olika dagordningar, som alla påverkas av varandra men som ändå är skilda åt: medborgarnas dagordning, mediernas dagordning samt den politiska dagordningen. (Ibid.:146,153).

Samtliga dagordningar påverkas av ”personliga erfarenheter och interpersonell kommunikation⁹ bland samhällets eliter och människor i allmänhet”, samt av ”indikatorer från verkligheten på hur viktig en fråga eller händelse är”. (Ibid.:154,166).

”Gatekeepers, inflytelserika medier och spektakulära händelser i verkligheten” (såsom krig, naturkatastrofer och grova våldsbrott), spelar också en viktig roll (Ibid.).

Med gatekeepers menas de som har makten att sälla bland nyheterna och vad som ska tas upp. De är ofta chefer på redaktionen, men kan likväl vara enskilda journalister, som då har en makt över hur det egna mediets dagordning ska se ut. (Ibid.)

Medborgarnas dagordning, som framförallt påverkas av mediernas, antas påverka enbart den politiska dagordningen. När det då gäller vad som står på medborgarnas dagordning, visar forskning att det krävs att medieuppmärksamheten når en viss nivå för att medborgarna överhuvudtaget ska uppmärksamma frågorna. Först när den nivån är nådd har medierna har makt att sätta dagordningen hos medborgarna. (Ibid.:169,196).

Det är värt att notera att kommunikationsforskarna även fann att det är mediernas dagordning som påverkar den politiska dagordningen istället för tvärtom.

Genom de frågor som medierna väljer att belysa, tvingas de politiska aktörerna att agera. (Ibid.:189).

⁹ Exempel på interpersonell kommunikation är: ”icke-verbal kommunikation och prosodi; samspelet mellan känslor, attityder och sakligt innehåll i kommunikation; kommunikation inom grundläggande sociala relationer som familj och vänskapsrelationer; könsrelaterade aspekter på kommunikation.” (Göteborgs universitet [www]).

2.2 Medielogik

Medielogiken innefattar ”hela det arbetssätt och tankemönster som ligger till grund för redaktionens arbete” (Malmsten 2002:16). Med andra ord: endast de frågor som passar mediernas format, organisation och ekonomiska förutsättningar, journalisternas arbetsvillkor (såsom tidspress i en allt snabbare nyhetsproduktion) och gemensamma normer (föreställningar om vad publiken bör ha för nyheter), samt publikens kunskaper och synsätt, blir till nyheter. (Malmsten 2002:16; Nord och Nygren 2002:30; Strömbäck 2000:157,160).

Därmed är nyheter och medieinnehållet i stort en socialt bestämd skapelse och en fråga om värderingar snarare än en spegelbild av faktiska händelser i verkligheten (Strömbäck 2000:179).

Vidare har viktiga och tongivande aktörer i samhället med mer utarbetade mediekanaler och professionellare PR-arbete betydligt bättre förutsättningar att påverka medieinnehållet och förmedla egna budskap än till exempel organisationer med mindre resurser för marknadsföring och medieinsatser. (Nord och Nygren 2002:28,31).

Strömbäck räknar upp karakteristika för den typ av material eller fakta som passar in i medielogiken och därmed nyhetsformatet. Denna typ av material eller fakta består av händelser som bland annat kan tillspetsas, förenklas, polariseras, konkretiseras och personifieras. (Strömbäck 2000:158-159).

Mediedramaturgin, det vill säga förmågan att dra till sig och behålla publikens uppmärksamhet är en viktig del av medielogiken (Malmsten 2002:16). Professorn i journalistik Håkan Hvitfelt har visat att det finns vissa kännetecken i själva nyhetsmaterialet som ökar sannolikheten för att nyheten faktiskt produceras och publiceras. Hvitfelts nyhetsvärderingsformel har tio punkter på vad ett sådant nyhetsmaterial bör innehålla:

1. Politik, ekonomi samt brott och olyckor
2. Kort geografiskt eller kulturellt avstånd,
3. till händelser och förhållanden,
4. som är sensationella eller överraskande,
5. handlar om enskilda elitpersoner,
6. och beskrivs tillräckligt enkelt,
7. men är viktiga och relevanta,
8. utspelar sig under kort tid men som del av ett tema
9. har negativa inslag
10. och har elitpersoner som källor

Krig, naturkatastrofer och grova våldsbrott är, enligt Strömbäck, sådana händelser som passar perfekt in i den mediala logiken och Hvitfelts formel. (Strömbäck 2000:164-165). Forskning

visar att kriminalitet, det vill säga brott som medierna rapporterar om i samband med att de inträffar och utreds, är det vanligaste ämnet när det gäller toppnyheter i Sverige. (Malmsten 2002:25).

Händelser som inte passar väl in i den mediala logiken, riskerar att hamna i ”medieskugga”. Medieforskarna Lars Nord och Gunnar Nygren analyserar begreppet i boken med samma namn. Det handlar inte nödvändigtvis om medieskugga för att en viss fråga tycks vara bortglömd av medierna. Allt nyhetsarbete utmärks av prioriteringar och det begränsade medieutrymmet kan inte innehålla alla perspektiv. Medieskugga är det däremot tal om vid konsekventa skevheter i nyhetsförmedlingen, där det ”ständigt är mörkt” över vissa ämnen eller geografiska områden. (Nord och Nygren 2002:27,29,32).

3. KVANTITATIV INNEHÅLLSANALYS

3.1 Svensk rapportering

3.1.1 Rapporteringens omfattning

Det totala antalet träffar i textdatabaserna var 153. För att få ett någorlunda perspektiv på omfattningen av antalet träffar, är det intressant att inledningsvis helt kort göra några jämförelser. Som tidigare nämnts menar ECPAT Sverige att barnsexturism är en icke-fråga i Sverige, det vill säga ett ämne som i princip är helt frånvarande i den politiska debatten, som istället enbart fokuserar på trafficking (människohandel i sexuella syften).

När jag gick igenom mina 153 träffar, märkte jag snabbt att många av träffarna bestod av artiklar som handlade om barnpornografibrott, där ordet barnsexturism enbart nämndes på något enstaka ställe (dessa har jag kategoriserat som bortfall, läs mer om hur jag definierat bortfall i bilaga 1). En sökning på andra sexualbrott i samma databaser, med samma urval av tidningar och tidsperiod, gav följande resultat:

Tabell 2. Söksträngar och antal träffar i PressText och Mediearkivet vid sökning av artiklar om andra sexualbrott

barnpornografi*	1 770
trafficking*	1 159
trafficking* or människohandel*	2 197
sexturism*	148
Mina söksträngar (se tabell X på sida X)	153

I relation till de andra sexualbrotten, är barnsexturism uppenbarligen närmast en icke-fråga på mediernas dagordning. Det skrivs jämförelsevis väldigt lite om sexturismbrott i svensk press.

För att ytterligare vidga bilden av omfattningen av rapporteringen om barnsexturism, har jag här kategoriserat dessa 50 träffar enligt följande.

Tabell 3. Uppdelning av artiklarna i svensk press

Handlar huvudsakligen om barnsexturism	33
Handlar om allmän sexturism, barn nämns	8
Handlar om annat, har inslag av barnsexturism	9
TOTALT	50
Varav nyhetsartiklar	25
debattartiklar	4
notiser	6
texter i resebilagor	15

Bland de artiklar som benämns ”handlar huvudsakligen om barnsexturism” (33) finns både de som handlar enbart om barnsexturism och de som till största del handlar om barnsexturism men som även tar upp andra brott, som barnpornografibrott och trafficking.

Artiklar som ”handlar om allmän sexturism, barn nämns” (8), är artiklar om turister som har sex med vuxna prostituerade på sin semester, men i vilka författaren också tar upp barnsex. Artiklarna behöver inte huvudsakligen handla om allmän sexturism, utan kan vara ett resereportage där sexturism berörs. Jag har varit noga med att artikeln uttryckligen måste nämna barn för att jag ska inkludera den, men det finns två gränsfall: I ett resereportage om Thailand används inte ordet ”barn”, men däremot uttryck som ”flickorna”, ”thailändska tonåringar” och ”de äldre kvinnorna ser sina dotterdöttrar sälja sina kroppar”. I ett reportage om Gambia används uttryck som ”liten flicka”. Jag har tolkat det som att texterna i dessa delar handlar om barn och har därför tagit med dem.

De artiklar som benämns ”handlar om något annat, har inslag av barnsexturism” (9) inkluderar bland annat en artikel om resmässan i Älvsjö, där ECPAT Sveriges seminarium om barnsexturism nämns, ett personporträtt på ECPAT Sveriges grundare Helena Karlén och en debattartikel skriven av ECPAT Sveriges ordförande Lennart Lindgren, som varnar för en ökad barnsexhandel i Irak om kriget drar ut på tiden.

Vidare tycker jag det är intressant att se på vad det är för typ av artiklar. De texter som jag klassificerat som nyhetsartiklar tillhör avdelningarna inrikes, utrikes, ekonomi och kultur. Många av dessa är relativt korta texter. Jag har dock inte kvantifierat texternas omfång mer än att notera det sammanlagda antalet notiser i nämnda avdelningar.

Resebilagornas texter har jag valt att titta på separat för att se om innehållet i dessa skiljer sig från övriga. (Jag går närmare in på detta under rubriken ”Huvudsakligt innehåll”). Det är möjligt att fler texter än 13 tillhör resebilagor. I *Göteborgs-Postens* artiklar framgick det exempelvis inte till vilken avdelning texten hörde. I ett fall uppmärksammade jag att artikelförfattarens mailadress var resor@gp.se, men mailadresser fanns inte i alla artiklar.

Det finns därför en risk att min indelning i debattartiklar, nyhetsartiklar, notiser och texter i resebilagor inte är heltäckande. Jag tycker ändå att den ger en fingervisning om på vilket sätt artiklar om barnsexturism publiceras.

3.1.1.1 Bedömningar rapporteringens omfattning

Den jämförande sökningen ger vid handen att frågan om barnsexturism i det närmaste saknas på mediernas dagordning. ECPAT Sveriges uppfattning om att frågan om barnsexturism är helt frånvarande i den politiska debatten (läs: på den politiska dagordningen) stärker att detta,

eftersom det enligt dagordningsteorin är mediernas dagordning som påverkar den politiska och inte tvärtom. Om frågan inte finns på mediernas dagordning borde den inte heller finnas på den politiska. (*Barnsexturism och svenskers...* och Strömbäck 2000:154).

Men enligt dagordningsteorin påverkas den politiska dagordningen inte bara av mediernas dagordning utan även av medborgarnas. Men för att frågan ska hamna på medborgarnas dagordning krävs att medieuppmärksamheten når ”en viss nivå” för att medborgarna överhuvudtaget ska uppmärksamma frågan. (Strömbäck 2000:169,196).

Vad som menas med ”en viss nivå” framgår inte. Av resultatet i tabell 1 (sidan 8) att döma, är det min uppfattning att denna nivå inte är nådd.

Vidare framgår det av dagordningsteorin att alla tre dagordningar påverkas av ”personliga erfarenheter och interpersonell kommunikation bland samhällets eliter” samt av ”indikatorer från verkligheten på hur viktig en fråga eller händelse är”. (Ibid.:154).

Både ECPAT Sverige och den svenska journalisten jag intervjuat anser att nyhetsvärderingen när det gäller barnsexturism är mycket låg. ECPAT Sverige upplever att det har varit lättare att få debattartiklar om barnpornografi och trafficking publicerade jämfört med debattartiklar om barnsexturism. Enligt ECPAT Sverige ökade dock antalet artiklar om barnsexturism markant under 2006 (jämfört med 2005), sannolikt som ett direkt resultat av att ECPAT Sverige under hela året hade frågan som tema för sin huvudverksamhet.

Resultaten från mina intervjuer pekar på att de ”indikatorer från verkligheten” som Strömbäck talar om inte är lika synliga och lätta för medierna att ta till sig, som vid barnpornografi och trafficking, där offer och förövare finns, och polisinsatser sker, på svensk mark.

ECPAT Sverige menar just detta: den låga nyhetsvärderingen har bland annat med närhetsprincipen inom medielogiken att göra (se punkt 2 om ”kort geografiskt eller kulturellt avstånd” i Hvitfelts nyhetsvärderingsformel på sidan 13). I Sverige finns en vag uppfattning om att barnsexturister finns, men eftersom det inte finns några undersökningar eller statistik som visar att det faktiskt är så, och brottet dessutom sker långt bort och offret inte är svenskt, upplevs problematiken som abstrakt och svårfångad.

Samtidigt menar den svenska journalisten jag intervjuat, att mediernas intresse är svagt även när det faktiskt finns en svensk förövare med i bilden och ärendet blivit polissak i Sverige. Hon tror att det skulle kunna beror på en sorts ”inbyggd rasism”: ”...Eftersom det gäller brott mot utländska barn, tycker man inte att det är så farligt.” Ytterligare en anledning skulle kunna vara så enkel som att medierna faktiskt tvingas prioritera andra stora händelser som inträffar samtidigt som till exempel en nyhet om barnsexturism.

I både intervjun med ECPAT Sverige och den svenska journalisten framkom uppfattningen att befintlig rapportering om barnsexturism uteslutande är ett resultat av enskilda journalisters intresse och insatser.

Kommunikationsforskarna Dearing och Rogers fann att mediernas dagordning påverkas av just dessa ”gatekeepers”, det vill säga de som har makten att sälla bland nyheterna och besluta om vad som ska tas upp. De är ofta chefer på redaktionerna, men kan likväl vara enskilda journalister. (Strömbäck 2000:154,166).

Resultaten från mina intervjuer indikerar att frågan om barnsexturism skulle kunna vara i den typ av medieskugga som Nord och Nygren (2002) talar om.

3.1.2 Avsändare

Med avsändare avses den eller de källor som står bakom den information eller det budskap som texten, i det avseende den rör barnsexturism, för fram. Liksom i kommande avsnitt, använder jag mig här av variabler (T.ex. ”ECPAT”, ”Annan”) istället för att namnge specifika personer. (Ekström och Larsson 2000:125-126).

I detta avsnitt har jag inkluderat alla texter förutom de längre resereportagen i resebilagorna (4 st), då de beskriver ett resmål och inte har en avsändare på samma sätt som övriga texter.

Två¹⁰ av de fyra debattartiklarna har flera avsändare, totalt sex personer, varför det totala antalet avsändare blir större än antalet artiklar. Efter de mönster jag uppfattat har jag delat in avsändarna enligt följande:

Tabell 4. Avsändare i svensk press (46 artiklar)

ECPAT	24
Annan	8
Okänd	18

ECPAT (24) är en den mest framträdande avsändaren, som utan tvekan står bakom budskapet i åtminstone 24 texter. Om artiklarna exempelvis lyder: ”Efter en nedslående rapport kräver ECPAT...”; ”Efter en konferens om sexbrott på måndagen presenterade ECPAT...”; ”På ECPATs seminarium på Älvsjömessan...”; ”SAS bör visa informationsfilmer mot barnsexturism... det kräver organisationen ECPAT”, då är ECPAT en tydlig avsändare.

¹⁰ Även en tredje debattartikeln är skriven av flera personer: fyra ECPAT Sverige-representanter. Då de representerar samma källa har jag låtit dem utgöra en avsändare (1 x ”ECPAT Sverige”).

Jag gjort samma bedömning även i de fall där avsändare inte framgår lika tydligt som i exemplen ovan, men då det ändå i texten är uppenbart att alla uppgifter kommer från ECPAT Sverige. Ett exempel är en artikel som slår fast att sexhandeln med barn ökar i Kambodja, varefter uttalanden enbart från ECPAT Sverige följer. Ytterligare ett exempel är en artikel om ECPAT Sveriges samarbete med svenska researrangörer, med uttalanden enbart från ECPAT Sverige.

Kategorin *Annan* (8) har jag satt då det funnits andra tydliga avsändare. Fyra är politiker som står som "med-avsändare" bakom debattartiklar där även ECPAT Sverige är avsändare. Övriga avsändare är AP-fonden i två fall (artikel om att Första AP-fonden fick hotellkedja att motarbeta sexhandel, nyheten publicerad i två tidningar), en nederländsk människorättsorganisation (artikeln hänvisar till deras rapport) samt FN (artikeln hänvisar till FN-rapport).

Kategorin *Okänd* (18) innehåller texter med otydlig avsändare. Bakom flera av dessa artiklar är troligen ECPAT Sverige avsändare, men då detta inte tydligt framgår har jag valt att ändå kategorisera avsändaren som okänd. Ett exempel är: "Nu hakar även nätresearrangören Resfeber.se på... Startsidan kommer att förses med en tydlig länk till ECPATs information". Det är svårt att avgöra om ECPAT Sverige eller Resfeber.se har gått ut med nyheten.

Ett annat exempel är en artikel om en rapport gjord av en kvinna vid statsvetenskapliga institutionen i Lund om Fritidsresors samarbete med ECPAT. Har kvinnan själv gått ut med information om sin rapport till pressen, eller har ECPAT Sverige gjort det?

Ytterligare exempel är: "Kommande vecka dras en kampanj igång mot barnsexturism... Av de svenska researrangörerna har Fritidsresor varit drivande... Initiativet kommer dock från barnrättsorganisationen ECPAT", vilket följs av uttalanden enbart från ECPAT Sverige. En artikel om att sexturismen växer i Latinamerika inleds med uttalanden från ECPAT Sverige, som sedan fortsätter att uppta hela artikeln. I slutet kommer dock ett citat från en aktör i Brasilien (i sin tur från nyhetsbyrå Reuters). Har tidningen nappat på nyhetsbyråns material och sedan kontaktat ECPAT Sverige för att få kommentarer, eller har ECPAT Sverige gjort tidningen uppmärksam på materialet? Exemplen är fler.

En annan typ av artiklar med okänd avsändare är texter med innehåll som "Brittiska hjälparbetare dömda för barnsex"; "Pedofil från Mälardalen dömd till två års fängelse i Thailand"; "Tyska krafttag mot sexhandeln"; "En 42-årig finländsk man har gripits, misstänkt för att ha utnyttjat 445 pojkar i Thailand sexuellt"; "EU-kommissionen ger nästan nio miljoner kronor till kampen mot barnsexturism..."; "Regeringen anslår 788 000 kronor... till

ECPAT Sverige”; ”Air France ger sig in i kampen mot sexturism” (notisen förekommer i två tidningar).

3.1.2.1 Bedömningar avsändare

Det är tydligt att barnsexturism i allra högsta grad finns på ECPAT Sveriges dagordning. Nord och Nygren (2002:30) menar att viktiga och tongivande aktörer i samhället med upparbetade mediekanaler och professionellt PR-arbete har betydligt bättre förutsättningar att påverka medieinnehållet och förmedla egna budskap än till exempel organisationer med mindre resurser för marknadsföring och medieinsatser.

Av studerade artiklar att döma är ECPAT Sverige onekligen en tongivande aktör när det gäller frågan om barnsexturism. Endast i ett enda fall (två artiklar) stod en annan svensk aktör som tydlig avsändare: AP-fonden, och då handlade artikeln om fondens arbete. Då ECPAT Sverige tycks vara i princip ensam ”avsändaraktör” på området, indikerar detta att organisationen har upparbetade mediekanaler och därför i viss utsträckning når ut med sitt budskap. ECPAT Sverige får informationsbidrag från SIDA och har en budget för marknadsföring men har inte råd att, som Rädda Barnen, ”ha reklam rullande i TV4”.

ECPAT Sverige säger att de står bakom de flesta artiklar om barnsexturism i svensk press och menar att detta är negativt, eftersom det visar att det saknas fler aktörer som tycker att det är relevant att ta upp barnsexturism. ECPAT Sverige tipsar ofta enskilda journalister som man har kontakt med om nyheter, men säger att det inte heller är ovanligt att journalister som söker efter nyhetsvinklar själva kontaktar dem. ECPAT Sverige skickar också ut pressmeddelanden vid större händelser, som vid ECPAT Sveriges kunskapskonferens om barnsexhandel i slutet av 2006, som gästades av ledande experter på området. Det genererade publicitet både före och efter konferensen.

Enligt Hvitfelts nyhetsvärderingsformel (se punkt 10 på sidan 13) ökar sannolikheten för att en nyhet produceras och publiceras, om den har elitpersoner som källor (Strömbäck 2000:165). Följaktligen borde rapporteringens omfattning påverkas av vilka som är avsändare bakom budskapet. Även om Hvitfelts exakta definition av ”elitperson” inte framgår, bedömer jag inte att ECPAT Sverige, en ideell förening med sju anställda (Lagerlöf, personlig intervju), skulle passa in på beskrivningen.

3.1.3 Aktörer

För att försöka få en uppfattning om vilka som *uttalar sig* om barnsexturism, har jag valt att titta på aktiva aktörer i texterna. Som aktiva aktörer definierar jag dem som direkt (genom pratminut) eller indirekt ("X konstaterar att...") uttalar sig i ämnet. Om en artikel handlar om både barnsexturismbrott och barnpornografibrott, och det i texten finns en aktör som enbart uttalar sig om barnpornografibrott, har jag inte räknat med denna aktör. För att göra materialet hanterbart har jag valt att bortse från omtalade/passiva aktörer.

Naturligtvis kan det finnas fler aktörer som i verkliga livet arbetar med och uttalar sig om barnsexturismfrågor än dem jag funnit i artiklarna. Det jag vill undersöka är emellertid inte detta, utan vilka som i slutändan kommer till tals i pressen och inför läsarna. Jag tror ändå att det ger en bild av vilka aktörer som finns, eller gör sig tillgängliga, på området.

Om tre olika personer från *samma organisation*, exempelvis ECPAT Sverige, uttalar sig i en och samma text, räknas de som en aktör (1 x "ECPAT Sverige"). Likaså om två politiker från *samma parti* uttalar sig (1 x "politiker"). Om däremot en person från ECPAT Sverige och en person från ECPAT Filippinerna uttalar sig, räknas de som två aktörer (2 x "ECPAT"). Det sistnämnda är dock ovanligt.

I ett fall där två olika ministrar uttalade sig i samma text, räknade jag dem som två separata aktörer då jag anser att det finns ett värde i att se *vilka* ministrar det handlar om.

Inte alla texter har aktiva aktörer.

Nedanstående uppräknings av aktiva aktörer utgör en överblick över vilka som uttalar sig, huvudsakligen i form av organisationer, myndigheter och andra organ, och hur många gånger de förekommer i de 50 artiklarna.

Tabell 5. Aktiva aktörer i svensk press

ECPAT	27
Reseföretag	8
Svenska ministrar	4
Rädda Barnen	4
Svenska politiker	3
FN	3
Utländska frivilligorganisationer	3
Svenska polisen	3
AP-fonden	2
Offer	2
Förövare	1
EU	1
Utländsk polis	1
Utländska politiker	1
Drottning Silvia	1
"Forskare"	1

Jag går här närmare in på de olika aktörerna och i vilka sammanhang de förekommer. Min avsikt är inte att i detalj beskriva artiklarnas innehåll. ECPAT är med i så många artiklar att de inte kräver någon närmare presentation.

Reseföretag (8): Artiklar om att svenska reseföretag arbetar efter ECPATs policydokument; artiklar där SAS bemöter kritiken mot att man inte vill visa ECPATs filmer på planen; ett citat ur Air Frances tidning *Stand By* och en artikel med citat från My Travels platschef på ett hotell i Gambia där en svensk kvinna ska ha sålt barnsex.

Svenska ministrar (4): Socialministern säger i nyhetsartikel att ansvaret i frågan [att Sverige gjort för lite mot barnsexturism] ligger på den förra (s-)regeringen (uttalandet publicerat i två artiklar); på en konferens anordnad av ECPAT Sverige utlovar nuvarande justitieministern mer pengar till arbetet mot barnsexturism; barnministern står (tillsammans med ECPAT Sverige och Rädda Barnen, år 2001) bakom en debattartikel mot barnsexhandel.

Rädda Barnen (4): En finländsk man misstänks för att ha utnyttjat 445 barn i Thailand, Rädda Barnen kommenterar (uttalandet publicerat i två artiklar); en text i resebilaga om etiska koder hos resebranschen, där danska Rädda Barnen uttalar sig; Rädda Barnens ordförande står (tillsammans med ECPAT Sverige och dåvarande barnministern) bakom en debattartikel.

Svenska politiker (3): Två debattartiklar tillsammans med ECPAT Sverige, om att Sverige gör för lite mot barnsexturism (en v-ledare, en v-politiker och en s-politiker).

FN (3): I en artikel som tar upp en FN-stödd konferens om barnsexturism i Bangkok, står det: "enligt FN-källor kommer rapporten att visa" (publicerat i två artiklar); en artikel innehåller citat från FN-organet Escaps (FN:s ekonomiska och sociala kommission för Asien och Stillahavsområdet) möte i Bangkok.

Utländska frivilligorganisationer (3): En Thailändsk organisation och en nederländsk människorättsorganisation i Thailand uttalar sig om sexturism (sistnämnda i två artiklar).

Svenska polisen (3): Sveriges nordiska sambandsman i Bangkok uttalar sig om sitt arbete; två artiklar där rikspolisstyrelsen uttalar sig om att myndigheten ska utbilda sina sambandsmän i ämnet.

AP-fonden (2): Första AP-fonden fick hotellkedjan Marriot, där AP-fonden är liten ägare, att börja arbeta mot barnsexhandel (2 artiklar).

Offer (2): I en text om ECPAT Sveriges seminarium på Älvsjömässan citeras en film som visas på mässan, där en tolvåring från Dominikanska republiken säger: "Snälla åk inte hit och gör sånt här. Det här är vårt land"; i en artikel om sexturismen i Latinamerika citeras en 15-årig flicka som en brasiliansk tidning intervjuat. Hon säger att hon tjänar drygt 250 kronor på en "bra" natt, med fem kunder.

Förövare (1): En 46-årig svensk man dömdes år 2000 till fängelse i Thailand för att ha utnyttjat en minderårig pojke sexuellt. Det enda citatet i artikeln lyder: ”Jag köpte sex av pojken.”

EU (1): En EU-parlamentariker och en EU-kommissionär uttalar sig i samma artikel om EU-bidraget till bland andra ECPAT Sverige år 2000, som EU höll på att dra in. (Aktör blir 1 x ”EU”).

Utländsk polis (1): I en artikel om domen mot den svenske mannen som dömts i Thailand uttalar sig thailändsk polis.

Utländska politiker (1): I en artikel om en svensk kvinna som gått runt på hotell i Gambia och sålt barnsex till turister uttalar sig Gambias inrikesminister.

Drottning Silvia (1): Drottningen säger på ECPAT Sveriges konferens att en miljon barn blir offer för barnsexhandeln varje år.¹¹

”Forskare” (1): En artikel om en kvinna vid statsvetenskapliga institutionen i Lund, som skrivit en rapport om Fritidsresors samarbete med ECPAT Sverige. Det framgår dock ej om hon är forskare eller om hon är student som skrivit en uppsats.

3.1.3.1 Bedömningar aktörer

Även här blir det aktuellt att titta på Hvitfelts nyhetsvärderingsformel när det gäller att elitpersoner som källor bakom ett budskap höjer nyhetsvärdet (Strömbäck 2000:165). ECPAT och reseföretag uttalar sig, och figurerar därmed som källor, i flest fall. Vidare visar analysen tydligt en avsaknad av svenska politiker som källor. De få gånger de förekommer är det huvudsakligen som avsändare bakom debattartiklar, och då tillsammans med bland andra ECPAT Sverige. Enligt ECPAT Sverige är debattartiklarna ett resultat av förda diskussioner kring ämnet med de statsråd och riksdagsledamöter man har kontakt med. ECPAT Sverige är inte knutet till något politiskt parti, men går ut med debattartiklar tillsammans med politiker då man vinner strategiskt på det.

I min intervju med den svenska journalisten framkom att hon anser att prioriteringen från politiskt håll är låg och att politiker varken har kunskaper om eller intresserar sig för frågan. Som nyhetsreporter under tidspress har hon lärt sig att det inte lönar sig att tillfråga politiker: ”De har ändå inget att komma med.” Hon tycker att till och med förre justitieministern Thomas Bodström, som nyligen valts till ny ordförande för ECPAT Sverige, enbart gör

¹¹ HM Drottning Silvia har för övrigt sedan 1999 rollen som ECPAT Sveriges beskyddare. (ECPAT Sverige, *Resurspersoner*[www]).

uttalanden som är klädsamt politiskt korrekta. Hon kontaktar istället ECPAT Sverige, som är aktiva och kan ge relevanta synpunkter.

ECPAT Sverige tror, som tidigare nämnts, att det faktum att brottet sker långt borta, gör att problematiken upplevs som abstrakt och svårfångad och därför inte får samma uppmärksamhet som exempelvis trafficking.

Det är värt att notera att ingen svensk politiker/minister uttalar sig i artiklarna om en svensk kvinna som sålt barnsex till turister i Gambia och om domen mot den svenska mannen som dömts i Thailand. Istället uttalar sig utländsk politiker/polis.

Även punkt 7 i Hvitfelts nyhetsvärderingsformel (se sidan 13) aktualiseras. Enligt denna höjs nyhetsvärdet om nyhetsmaterialet handlar om något som är ”viktigt och relevant”. Enligt dagordningsteorin ”står inte medierna opåverkade av krafter utanför sig själva” och de påverkas bland annat av ”indikatorer från verkligheten på hur viktig en fråga eller händelse är”. (Strömbäck 2000:154,165-166).

Sådana krafter och indikatorer skulle kunna vara signaler från politiker. Om de inte anser att frågan är tillräckligt viktig och relevant för att uttala sig om den, oavsett om den finns på den politiska dagordningen eller inte, är det rimligt att anta att det påverkar vilket värde medierna ger frågan.

Vidare räknar Strömbäck upp karakteristika för den typ av material eller fakta som passar in i medielogiken och nyhetsformatet. Händelser som kan konkretiseras och personifieras utgör sådana fakta. När det handlar om barnsexturism gäller detta avseende i första hand offer och förövare. Av analysen framgår att varken offer eller förövare har någon aktiv roll i artiklarna.

3.1.4 Huvudsakligt innehåll

När jag gick igenom artiklarna kunde jag tidigt skönja ett mönster rörande artiklarnas innehåll. En och samma artikel kan naturligtvis handla om mer än en sak, men indelningen nedan har jag gjort efter artiklarnas *huvudsakliga* innehåll.

Jag har delat upp texterna i icke-resebilagor (35 artiklar) och resebilagor (15 artiklar) för att försöka se om det finns några skillnader i var man väljer att publicera ett visst innehåll. Jag trodde att skillnaderna skulle vara större än de visade sig vara. Naturligtvis förekommer de långa resereportagen endast i resebilagorna, men de var bara fyra till antalet. De flesta av resterande elva artiklar upplevde jag som samma typ av nyhetstexter som de som publicerats på inrikes-, utrikes-, kultur- eller ekonomisidorna, både vad gäller textlängd och innehåll.

Som i tidigare avsnitt förklarar jag även här mina variabler genom att, i detta fall, kort beskriva innehållet och dessa sammanhang närmare.

Icke-resebilagor

Tabell 6 nedan visar min kategorisering av huvudsakligt innehåll för artiklarna i icke-resebilagor.

Tabell 6. Huvudsakligt innehåll i svensk press, icke-resebilagor (35 artiklar)

Resebranschens åtgärder	8
"Svenska myndigheter gör för lite"	7
Konkreta fall/domar	6
Ekonomiska bidrag till kampen mot barnsexturism	4
"Barnsexturismen växer"	4
Övrigt	6

Resebranschens åtgärder (8): Exempel på artiklar med resebranschens åtgärder som huvudsakligt innehåll är två olika artiklar om Första AP-fonden, som fick hotellkedjan Marriott att motarbeta barnsexturism; en notis om att Air France "ger sig in kampen mot barnsexturism" genom att tillsammans med ECPAT visa en film om barnprostitution på sina långflygningar (notisen även publicerad i en annan tidnings resebilaga, se sida 27); två artiklar som nämner ECPAT Sverige på Res- respektive Turmässan; två artiklar om ECPAT Sveriges krav på att SAS ska visa filmer mot barnsexturism; en artikel om charterbranschens kampanjer mot barnsexturism.

"Svenska myndigheter gör för lite" (7): En artikel om att ECPAT Sverige riktar hård kritik mot svenska myndigheter och en notis där samma uttalande återges; en artikel om sexbrott mot barn där ECPAT Sverige efterlyser åtgärder mot barnsexturismen från regeringens sida; en kort artikel om att ökade resurser krävs; tre debattartiklar där författarna (ECPAT Sverige och politiker) menar att Sverige och den svenska regeringen gör för lite.

Konkreta fall/domar (6): en notis med rubriken "Brittiska hjälparbetare dömda för barnsex"; två artiklar om en 46-årig svensk som dömts för att ha haft sex med en 12-årig pojke i Thailand; två artiklar om en finländsk man som misstänks för att ha utnyttjat 445 barn i åldrarna 12 till 13 år i Thailand; en artikel om en svensk kvinna som sålde barnsex på turisthotell i Gambia.

Ekonomiska bidrag till kampen mot barnsexturism (4): En notis om att EU-kommissionen ger nästan nio miljoner kronor till fyra organisationer och deras kamp mot barnsexturism; en artikel om att EU-stödet dras in; en artikel om att EU-kommissionen ändrar sig och lovar

fortsatt stöd till ”organisationen ECPATs projekt...”; en artikel om att regeringen anslår 778 000 kronor till (ECPAT Sveriges) projekt mot barnsexturism.

Barnsexturismen växer (4): en artikel om att barnsexhandeln ökar i Kambodja; en som slår fast att: ”Antalet barn som faller offer för sexturister i Asien har stigit kraftigt” (publicerad i två tidningar); en debattartikel skriven av ECPAT Sveriges tidigare ordförande, som varnar för ökad barnsexhandel i Irak i takt med att rekreationsresor för soldaterna kommer igång.

Övrigt (6): En artikel om hur ECPAT Sverige grundades; en artikel om sexturismen i Argentina (en sorts närvaroreportage i DN Världen, mycket kort); en artikel om Annethe Ahlenius vid Rikskriminalens barnpornografigrupp, som blir ny nordisk sambandsman i Thailand, med fokus på svenskar som åker dit och köper sex av barn; en artikel om ”Tyska krafttag mot sexhandeln” (om skärpt tysk lagstiftning för tyskar som reser till Tjeckien för att köpa sex av prostituerade); en artikel om att turister felaktigt utmålas som de värsta sexbovarna – i verkligheten står lokalbefolkningen för den största efterfrågan; en artikel om vad som framkom vid den andra världskongressen om kommersiell sexuell exploatering av barn i Yokohama i Japan (år 2001).

Resebilagor

Som jag nämnde tidigare var de långa ”resereportagen” bara fyra till antalet. Två av dessa handlar om Thailand, där sexturism nämns kort; det tredje är ett långt reportage om Gambia, som uteslutande handlar om sexturismen i landet; det fjärde är ett flera sidor långt reportage om Brasiliens kamp mot barnsexturismen.

Jag vill nämna att jag fann ytterligare två texter som var flera sidor långa, dock inga resereportage. Det ena exemplet utgörs av en diskussion om sexturism i DN Resor, där fyra representanter för den svenska resebranschen bjuds in för att diskutera fransmannen Houellebecqs då (2003) nyutkomna roman *Plattform*, som handlar om organiserade sexresor; det andra exemplet är en artikel som handlar om miljörörelsen inom charterbranschen. Artikeln handlar huvudsakligen om miljöprogram på turistanläggningar, men barnsexturism och ECPATs uppförandekod nämns kort i slutet.

Det huvudsakliga innehållet i resebilagornas texter är i övrigt uppdelat enligt nedan.

Tabell 7. Huvudsakligt innehåll i svensk press, resebilagor (15 artiklar)

Resebranschens åtgärder	9
”Sexturismen är ett problem” (barnsexturism nämns)	4
Övrigt	2

Resebranschens åtgärder (9): Nämnad artikel om miljörelsen inom charterbranschen; nämnd diskussion mellan resebranschens representanter om organiserade sexresor; fyra artiklar om reseföretag som antagit och arbetar enligt ECPATs uppförandekod för researrangörer; en notis om att Air France i samarbete med ECPAT ska visa film om barnprostitution på sina långflygningar; en notis om att Thailands turismorganisation TAT börjar tillämpa ECPATs uppförandekod; en artikel om Fritidsresors och ECPATs samarbete på turistdestinationer, där en kvinna vid statsvetenskapliga institutionen i Lund intervjuat inblandade parter i Phuket i Thailand för att se vad policyplanerna fått för resultat i verkligheten.

”Sexturismen är ett problem” (4): Ett långt reportage om problemen med den utbredda sexturismen i Ponta Negra i Brasilien; ett resereportage om Thailand, där författaren, när han kommer in på sexturismen, skriver att det gör honom ledsen att se hur kvinnor och unga flickor säljer sina kroppar; en artikel om att sexturismen är ett växande problem i Dominikanska Republiken; ett långt reportage om sexturismen och dess negativa följder i Gambia (handlar till största del om kvinnliga turister som utnyttjar gambiska män, men också om unga flickor som prostituerar sig).

Övrigt (2): En artikel om att sexhandeln med barn ökar i Kambodja; ett långt resereportage om Thailand, där författaren mycket kort nämner sexturismen i relativt neutrala ordalag (”Du kommer att möta västerländska män hand i hand med unga thailändska flickor... Flickorna är mycket unga och kommer från...”).

3.1.4.1 Bedömningar huvudsakligt innehåll

Resebranschens åtgärder är ett återkommande innehåll i artiklarna, vilket visar att frågan om barnsexturism finns på reseföretagens agenda. För mediernas dagordning aktualiseras här framförallt principerna om medielogik.

Det är varken min avsikt eller möjligt att i detalj undersöka hur väl alla artiklarna stämmer överens med den typ av fakta eller händelser som enligt medielogiken passar in i nyhetsformatet. Däremot vill jag återkoppla till teorierna i mer generella drag.

Majoriteten av samtliga artiklar har koppling till Sverige, genom att de exempelvis handlar om svenska reseföretag, ekonomiska bidrag till ECPAT Sverige, (två) fall av svenska förövare, kritik mot svenska myndigheter, resereportage som riktar sig till svenska resenärer, och så vidare.

Detta pekar på en central, och möjligen även överordnad, betydelse av ”kort kulturellt eller geografiskt avstånd” för nyhetsvärderingen (punkt två i Hvitfelts nyhetsvärderingsformel eller ”närhetsprincipen” inom medielogiken som ECPAT Sveriges pressekreterare nämner). Även artikeln om tyska krafttag, artikeln om de dömda brittiska hjälparbetarna och artiklarna om den misstänkte finländske mannen passar in på denna punkt.

Flera av artiklarnas uppfyller Hvitfelts punkt 1 om att nyhetsmaterialet bör innehålla ”politik, ekonomi samt brott och olyckor”.

Medielogikens principer om bland annat intensifiering, tillspetsning, polarisering och personifiering menar jag är relativt svåra att applicera på innehållet i flertalet av artiklarna, kanske framförallt eftersom det saknas exempel på konkreta fall där svenskar är inblandade.

Dock uppfylls dessa principer, eller borde ha möjlighet att uppfyllas, i samtliga fall av ”konkreta fall/domar” och i de längre resereportagen där barnsexturism ges utrymme och beskrivs i form av målände närvaroreportage. Nämnade artiklar uppfyller även nyhetsvärderingsformelns punkt 9 ”har negativa inslag”.

Däremot är det värt att notera att nyheten om den svenska kvinnan som misstänktes ha sålt barnsex i Gambia bara publicerades i en enda tidning samt att händelsen med den finländske mannen, som var misstänkt för övergrepp mot så många som 445 barn, enbart publicerades i två tidningar. Jag noterar även att nyheten om att brittiska hjälparbetare dömts för barnsex publicerades i form av en enda notis, liksom jag noterar avsaknaden av uppföljning i medierna när det gäller den misstänkte finländaren. Strömbäck (2000) menar att grova våldsbrott, som detta fall skulle kunna vara exempel på, passar perfekt in i den mediala logiken. Enligt medielogikens ovan nämnda principer borde fallen passa utmärkt som nyhetsstoff.

En del av artiklarna sammanfaller naturligtvis mer med medielogiken än andra. Det är endast ett fåtal som jag har svårt att alls få ihop med densamma. Nyheten om att Thailands turismorganisation ska börja tillämpa ECPATs uppförandekod publicerades visserligen, men gavs endast utrymme i form av en enda notis. Nyheten om att Air France ska börja visa en film om barnsexturism på sina flygningar publicerades också som notis.

Vidare publicerades varken artiklar om konkreta fall/domar, nyheter där svenska myndigheter kritiseras eller nyheter relaterade till ekonomiska bidrag i resebilagorna. Analysen visar här att det ställs lägre, eller andra, krav i resebilagor för hur innehållet ska passa nyhetsformatet. Möjligen indikerar det faktum att 15 av 50 artiklar om barnsexturism återfinns i resebilagor i sig, att nyhetsvärderingen när det gäller frågan generellt sett är låg.

3.1.5 Publiceringsställe och årtal

För att ge en överblick över fördelningen av publicerade artiklar bland de valda medierna, har jag valt att göra följande uppställning. Anledningen till att SDS inte verkar har publicerat något förrän år 2006, beror inte på detta, utan på att SDS endast finns i *PressText* och *Mediearkivet* sedan 2006.

Tabell 8. Publiceringsställe och årtal, svensk press

	DN	DN Resor	SDS	SvD	GP	EX	EX Resa	AF	AF Resa
2000	5	1		3	2	2	2	1	
2001	3	4			3			1	
2002	1								
2003		4			2				
2004							1		
2005				1	2				
2006	3		2	1	2				2
2007		1		1					

Min avsikt är inte att gå in och titta på de enskilda mediernas rapportering eller att undersöka skillnader mellan de olika tidningarna. Däremot vill jag nämna några av de iakttagelser jag gjort.

Upphovsinformation finns för de flesta artiklar, men inte för alla. Åtminstone elva av artiklarna har en svensk eller utländsk nyhetsbyrå som källa. Detta gäller framförallt rena nyheter, som att en svensk är gripen i Thailand och att brittiska hjälparbetare är dömda.

När det gäller artikelförfattarna, noterade jag att samma kvinna har skrivit sex av totalt tio texter i DN Resor. En annan kvinna har skrivit två av resterande fyra. De två artiklarna i Expressen Resa år 2000 är skrivna av samme man.

Detta aktualiserar kommunikationsforskarnas beskrivning av ”gatekeepers”, i detta fall enskilda journalister, som har makt att påverka det egna mediets dagordning. (Strömbäck 2000:166).

Övriga texter är skrivna av olika personer som inte förekommer mer än en gång, så vitt jag kan se. Könsfördelningen förefaller vara jämn.

3.2 Kambodjansk rapportering

3.2.1 Rapporteringens omfattning

Det totala antalet träffar i *Phnom Penh Posts* nätbaserade arkiv var 36, varav 17 utgörs av bortfall (se bilaga 1). De kvarvarande 19 träffarna har jag kategoriserat enligt nedan.

Tabell 9. Uppdelning av artiklarna i *Phnom Penh Post*

Handlar huvudsakligen om barnsexturism	12
Handlar om allmän sexturism, barn nämns	2
Handlar om annat, har inslag av barnsexturism	5
TOTALT	<u>19</u>
<i>Varav notiser</i>	<i>1</i>

För den svenska rapporteringen delade jag upp artiklarna i nyhetsartiklar, notiser, debattartiklar och texter i resebilagor. Detta har inte varit möjligt för *Phnom Penh Post* på grund av att det inte funnits några debattartiklar och att tidningen inte har någon resebilaga. Samtliga artiklar har varit längre nyhetstexter, en del så långa som flera sidor. Jag tycker ändå det är värt att visa att endast en av träffarna är en notis.

Bland de som benämns ”handlar huvudsakligen om barnsexturism” (12) finns både de som enbart handlar om barnsexturism, vilket är de flesta, och de som till största del handlar om barnsexturism. I några av artiklarna nämns inte orden ”turism” eller ”barn”, men däremot talar man till exempel om ”foreign paedophilia”, ”foreigners committing sex crimes”, ”sex trade with children... by foreign men”. Jag har inkluderat dessa artiklar eftersom de handlar om ämnet.

De artiklar som ”handlar om allmän sexturism, barn nämns” (2), berör inte barnsexturism direkt, men enligt min mening däremot indirekt. I den första artikeln om sexturism nämns en webbsida med en bild på en 12-årig prostituerad kambodjansk flicka. I den andra artikeln står det i ingressen att åtgärderna som artikeln tar upp ämnar stoppa barnprostitutionen, även om texten inte vidare uttryckligen nämner barn, utan enbart ”prostituerade” med citat från en 22-årig sexarbetare.

Bland de artiklar som ”handlar om något annat, har inslag av barnsexturism” (5), ingår exempelvis en artikel om aktuella politiska frågor, varav barnsexturism nämns i ett kort stycke, artiklar om turismministerns planer på att locka fler turister till landet och så vidare.

3.2.2 Avsändare

Jag har inkluderat samtliga 19 texter i nedanstående indelning, som inte är exakt likadan som för den svenska rapporteringen på grund av att jag inte fann samma mönster. Den största skillnaden är att ECPAT inte på något sätt är en framstående avsändare. Enligt organisationen World Vision finns det runt 100 NGOs i Kambodja som på något sätt arbetar mot barnsexturism (Sovannary, personlig intervju).¹²

Tabell 10. Avsändare i Phnom Penh Post (19 artiklar)

ECPAT	1
Andra NGOs i Kambodja	3
Okänd	15

ECPAT är bara tydlig avsändare i en av artiklarna, där texten lyder: "...according to an Australian child protection Agency (ECPAT)...".¹³

Kategorin *Andra NGOs i Kambodja* (3) har en annan organisation än ECPAT som tydlig avsändare.

Den största avsändarkategorin är *Okänd* (15). Till skillnad från den svenska rapporteringen, fann jag inga artiklar där jag misstänker att en specifik NGO är avsändare. Artiklarna tog i de flesta fall upp barnsexturism ur ett mer allmänt nyhetsperspektiv snarare än handlade om en specifik organisations åtgärder. Några exempel är: "The Cambodian government and representatives from NGOs and the private sector joined tourism delegates from Thailand, Indonesia... to discuss the topic", "Canadian citizen Donald Bakker pleaded guilty in a Vancouver court... to seven charges of sexual interference with children under the age of 14 in Cambodia". Flera artiklar handlar om domar eller konkreta fall med misstänkta förövare.

Ytterligare exempel är en artikel om effekterna av stängningen av en stor bordell-by (med 18 bordeller) utanför Phnom Penh, en annan om Turismministeriets planer på att locka fler turister till Kambodja, där barnsexturismen nämns som turismens mörka sida, och en tredje om "orphanage tourism" ("barnhemsturism", egen övers.) där barnsexturism nämns.

¹² NGO står för Non Governmental Organization (icke-statlig organisation). Jag har valt att lägga till ett "s" (NGOs) istället för att skriva "NGO:erna" och "NGO:ernas", då jag menar att det underlättar läsningen. ECPAT betraktas som en NGO.

¹³ Det är inte ECPAT-Cambodia som avses här, utan ECPATS gren i Australien, som också verkar i Kambodja.

3.2.3 Aktiva aktörer

Min definition av en aktiv aktör är samma som för den svenska rapporteringen, det vill säga de som direkt (genom pratminus) eller indirekt ("X konstaterar att...") uttalar sig om barnsexturism. Liksom för den svenska rapporteringen, har jag således valt bort de aktiva aktörer som uttalar sig om något annat i artikeln. Ett exempel är redan nämnda artikel om "orphanage tourism", som egentligen inte alls handlar om barnsexturism, utan om turister som besöker barnhem för att leka med barnen en stund och donera en slant. Men på ett ställe uttalar sig en NGO om att "orphanage tourism" också kan vara ett sätt för sexturister att komma i kontakt med utsatta barn, och nämner ett fall med en belgisk man som dömts för just barnsexbrott i ett sådant sammanhang. Detta uttalande har jag tagit med, men övriga uttalanden i artikeln om "orphanage tourism" har jag utelämnat eftersom personerna i fråga inte på något sätt uttalar sig om barnsexturism.

I de (fåtal) fall, där flera personer från samma "källa" uttalar sig, räknas de även här som en aktör. Ett exempel är ett reportage där både chefen för organisationen APLE och en av dess fältarbetare uttalar sig (1 x "Andra NGOs i Kambodja"). Likaså i en artikel där tre personer från "Ministry of Interiors department Anti-Trafficking and Juvenile Protection" uttalar sig (1 x "Ministry of Interior").

Tabell 11. Aktiva aktörer i Phnom Penh Post

ECPAT	1
Andra NGOs i Kambodja	16
Utländska ambassader	5
Ministry of Women's and Veteran's Affairs	4
Ministry of Tourism	4
Ministry of Interior	4
Rättsväsendet	4
FN	3
Politiker	2
Offer	1
Barägare	1
Övriga	6

Liksom för den svenska rapporteringen går jag här närmare in på de olika aktörerna och i vilka sammanhang de förkommer. Anledningen till att jag har separerat ECPAT från övriga NGOs och satt dem överst, är för att underlätta för läsaren vid jämförelse med den svenska rapporteringen (där ECPAT har en framträdande roll). Under "Andra NGOs i Kambodja" finns alltså inte ECPAT med.

Till skillnad från den svenska rapporteringen har jag här kategorin ”Övriga”, vilket beror på att det helt enkelt fanns aktörer som jag menar inte gick att kategorisera på annat sätt.

En och samma artikel kan ha flera aktörer.

ECPAT (1): Det är inte ECPAT-Cambodia som uttalar sig, utan den australiensiska grenen av ECPAT. Artikeln handlar om att australiensisk polis ska lämna Operation Morocco, som fokuserar på Australiska medborgare som begår barnsexbrott i utlandet (läs: Kambodja), där organisationen uttrycker sin oro.

Andra NGOs i Kambodja (16): I fem av fallen talar organisationerna direkt om utländska förövare: att Australiensare, kineser, japaner och briter är de vanligaste bland dessa, att det är farligt att bara fokusera på utländska förövare när majoriteten är från Kambodja, att det är svårare att åtala en utlänning än en kambodjan på grund av att polisen befarar repressalier, att allt fler utländska förövare grips samt uttalanden om resultatet från en fältundersökning om förövares nationalitet.

I övriga fall handlar uttalandena om läget i Kambodja: att barnsexturismen flyttar från huvudstaden till provinserna, att situationen överlag blivit bättre, om effekterna av stängningen av bordell-byn, om faktorer bakom barnsexturism (fattigdom och efterfrågan, nämns i två artiklar) och om organisationernas eget arbete med att driva fall och utbilda ”government officials” och den privata sektorn.

Utländska ambassader (5): Ambassaderna i Kambodja uttalar sig när någonting gäller deras respektive land, exempelvis deras nationella lagstiftning, förövare, en (nya zeeländsk) organisation som vill börja arbeta mot barnsexturism i Kambodja. De ambassader som uttalar sig är Australien (x 2), USA, Nya Zeeland och Storbritannien.

Ministry of Women’s and Veteran’s Affairs (4): I samtliga fyra fall är det ministern själv som citeras. Ministern uttrycker sig relativt generellt, exempelvis genom att säga att utvecklingen är oroande, att det krävs hårdare tag från rättsväsendets sida och att ett stort problem är att domstolsväsendet är korrupt.

Ministry of Tourism (4): En artikel innehåller uttalanden om ASEAN-ländernas eventuella samarbete med att svartlista pedofilturister; två artiklar handlar om ministeriets planer för att öka turismen till landet, där ministern säger att landet har problem med sexturism; i den fjärde artikeln säger ministern att ministeriet måste inspektera alla karaokebarer för att stoppa trafficking och barnprostitution.

Ministry of Interior (4): Ministern uttalar sig inte själv i någon av artiklarna. Andra representanter för ministeriet uttalar sig om en tillsynes oseriös NGO som vill börja verka i landet; de positiva aspekterna av en ny amerikansk lag på området; vad man funnit för

barnpornografiskt material i en misstänkt (fransk) förövares dator; att utländska förövare endast är misstänka i tio procent av alla rapporterade våldtäktsfall.

Rättsväsendet (4): I en och samma artikel återges citat från fyra pojkars (offer) advokat och från åklagaren i det aktuella fallet, som berättar att pojkarna blivit mutade och dragit tillbaka sina vittnesmål. I en notis om en kanadensisk medborgare som dömts i Kanada, skriver tidningen att "the attorney general's office said that defence and prosecution lawyers made a joint submission to the judge for a 10-year sentence". I en artikel uttalar sig en polis om ett fall.

FN (3): FN:s "anti-trafficking agency UNIAP" säger att majoriteten av förövarna i Kambodja är lokalbefolkningen; en "UN AIDS coordinator" och en representant från "UN Inter-Agency Projekt Against Trafficking in Women and Children" säger i två olika artiklar att stängning av bordeller och karaokebarer har en förödande effekt på kvinnornas säkerhet och hälsa och alla försök att förebygga HIV.

Politiker (2): En kommunpolitiker i Phnom Penh och en "former city governor" uttalar sig om stängningen av bordell-byn.

Offer (1): 40-årig kvinna säger att hon är rädd för att få AIDS nu när bordell-byn är stängd och hon måste gå på gatan för att hitta kunder och de inte alltid bär kondomer med sig.

Barägare (1): En ägare till en karaokebar säger att hon inte har några olagliga flickor som säljer sex, men att hon tror att det skulle öka hennes vinst om hon hade det, eftersom kunderna då skulle bli nöjda och återkomma.

Övriga (6): Uttalanden i form av citat från en "expert" på "international trafficking" som vill vara anonym; formuleringen "Health workers say..."; hänvisningar till vad som skrivits av en namngiven person i e-post om en tillsynes skum organisation som vill börja arbeta mot barnsexturism; citat från de två männen som står bakom nämnda organisation; citat från en namngiven person som kritiserar en NGO:s sätt att arbeta, utan att det av texten framgår vem han är; citat från en "government spokesperson" om polisens krafttag mot barnsexturism.

3.2.4 Huvudsakligt innehåll

Jag har delat in artiklarna huvudsakliga innehåll enligt följande:

Tabell 12. Huvudsakligt innehåll i Phnom Penh Post (19 artiklar)

Konkreta fall/domar	7
NGOs åtgärder	3
Regeringens åtgärder	3
Kambodjas samarbete med andra länder	2
Allmänt om läget i Kambodja	2
Övrigt	2

Konkreta fall/domar (7): En notis om en kanadensisk medborgare som erkänt att han haft sexuellt umgänge med kambodjanska barn under 14 års ålder; en artikel om en amerikan som var den första att dömas i sitt hemland enligt en ny amerikansk lag för att ha haft sex med barn i Kambodja (två pojkar, 10 respektive 13 år gamla, som han köpt för två USD styck); en artikel om en 44-årig fransman som planerade att starta en sadomasochistisk barnsexklubb i turistorten Sihanoukville; en artikel om ”orphanage tourism” (”barnhemsturism”, egen övers.), som egentligen inte alls handlar om barnsexturism, mer än att en dom nämns, där en belgisk man dömts för att ha utnyttjat en 13-årig pojke som han kommit i kontakt med genom ett barnhem; en artikel om en 45-årig fransman har mutat fyra pojkar (offer) för att de skulle dra tillbaka sina vittnesmål; en artikel om en 47-årig belgisk man som började stödja en 8-årig pojke finansiellt genom en NGO för att sedan utnyttja honom sexuellt i fem års tid; i en artikel om en NGOs arbete för att öka medvetenheten om barnsexturism upptas större delen av utrymmet av information om pågående åtal mot utlänningar.

NGOs åtgärder (3): En artikel om en NGOs program för att utbilda ”Ministry of Tourism officials” om barnsexturism; ett långt reportage om en NGOs fältarbete, där de på kvällarna i Phnom Penh skuggar misstänkta västerlänningar som de misstänker utnyttjar gatubarn sexuellt; en artikel om resultatet från en NGOs studie över förövares nationalitet, ålder på prostituerade barn med mera.

Regeringens åtgärder (3): En lång intervju med turismministern, där han säger att mycket behöver göras för att stoppa barnsexturismen; ytterligare en artikel om turismministeriets planer på att locka fler turister till landet, där sexturismen nämns som ett stort problem och turismministern och ministern för Women's Affairs säger att det krävs hårdare tag inom alla berörda myndigheters områden; en artikel om Kambodjas samarbete med några av ASEAN-

länderna om upprättandet av gemensam ”blacklist” över utländska pedofiler så att man kan neka dem inträde till berörda länder.

Kambodjas samarbete med andra länder (2): En artikel om en Australiensisk polisoperation i Kambodja för att gripa australiensiska förövare; en artikel om en ny amerikansk lag som ska underlätta att lagföra amerikaner som begår sexbrott utomlands.

Allmänt om läget i Kambodja (2): En artikel om att pedofiler rör sig ut mot landsbygden (”rural areas”) när bevakningen i huvudstaden intensifieras och om hur de etablerar kontakt med fattiga familjer för att i slutändan få kontakt med barnen; en artikel om de (enligt flera NGOs) förödande effekterna av att stänga ner bordell-byn med 18 bordeller (med 350 kvinnor och barn) utanför Phnom Penh.

Övrigt (2): En lång artikel om en nystartad NGOs trovärdighet; en artikel om en västerländsk pedofil som skickat e-post från falska kambodjanska regeringsadresser, med vilka han marknadsför landet som sexturismdestination.

4. DISKUSSION

Som nämnts pekar mycket på att närhetsprincipen inom medielogiken är anledningen till att den svenska rapporteringen är så begränsad i sin omfattning. Brotten sker bortom Sveriges gränser och ofta blir ärenden med svenska förövare aldrig polissak i Sverige. Dock visar min studie, både i analysen och i intervjuerna (se bilaga 3), att de få fall som involverade en svensk eller nordisk förövare inte fick mer publicitet än exempelvis en nyhet om ekonomiskt stöd från EU till kampen mot barnsexturism eller artiklar som konstaterar att antalet barnoffer i Asien ökar. Det skulle kunna bero på att ärendena inte utreds i Sverige. Samtidigt berättar den svenska journalisten om ett fall som var föremål för förundersökning i Sverige, som ändå inte fick någon nämnvärd medial uppmärksamhet.

Både ECPAT Sverige och den svenska journalist jag intervjuat menar att frågan om barnsexturism varken finns på mediernas eller politikernas dagordning. Resultaten från min innehållsanalys stärker detta påstående.

Det som är mest påtagligt för den svenska rapporteringen är ECPAT Sveriges dominerande roll som både avsändare och aktör. Analysen visar att ECPAT Sverige i princip är ensam aktör när det gäller att driva frågan i Sverige.¹⁴

Genom att jämföra med rapporteringen i *Phnom Penh Post*, kan man se att frågan om barnsexturism såväl indirekt som direkt är kopplad till politik. Till skillnad från svenska medier, uttalar sig såväl rättsväsende som politiker i Kambodja om barnsexturism, naturligtvis för att problematiken gör sig synlig i vardagen och i människors liv på ett sätt som inte är möjligt för Sveriges del, eftersom Sverige är ett "sändarland" när det gäller barnsexturister.

Vidare märks det i rapporteringen att Sverige är ett sändarland eftersom många av artiklarna (17 av 50) i svensk press handlar om resebranschens åtgärder mot barnsexturism. Genom att arbeta aktivt mot barnsexturism visar resebranschen [sin publik allmänheten] att man tar ställning i frågan. Detta indikerar att barnsexturism är en fråga som i viss utsträckning finns i svenska resenärers medvetande. I *Phnom Penh Post* handlar inte en enda artikel om resebranschens åtgärder.

Av min intervju med en av tidningens journalister framkommer att såväl tidningens målgrupp och gemene man i Kambodja har tröttnat på att läsa om barnsexturism och andra sexualbrott som begås mot barn. Nyhetsvärde finns enbart när ett fall involverar förövare som

¹⁴ ECPAT-Cambodia inte någon framträdande roll i kambodjanska medier, dels på grund av att det finns ett stort antal aktörer som driver frågan, dels för att de lågavlönade reportrarna på de lokala khmerspråkiga tidningarna ofta tar betalt för att publicera vissa artiklar. ECPAT-Cambodia har inte råd att betala, varför det inte skrivs mycket om deras arbete. (se bilaga 3 för mer utförliga intervjureferat).

är västerlänningar eller personer på höga positioner i samhället eller innehåller extremt våld. Satt i sitt sammanhang (situationen i Kambodja) stämmer det väl överens med medielogikens principer.

Till skillnad från den svenska rapporteringen, är avsändarna i *Phnom Penh Post* inte huvudsakligen ideella eller icke-statliga organisationer. I *Phnom Penh Post* handlar fler artiklar om konkreta fall och regeringsåtgärder. Detta visar på ett samband mellan avsändare och innehåll, där ”makthavare” står bakom innehåll med ett högre nyhetsvärde.

Artiklarna i *Phnom Penh Post* visar att det inte finns ett enda fall där en förövare uttalar sig. Avsaknaden av offer och förövare som aktiva aktörer i både svensk och kambodjansk press är tydlig och alltså inte något som utmärker den svenska rapporteringen. Vad detta kan bero på kan jag bara spekulera i. Eftersom offren är barn, är en tänkbar förklaring att pressetiska regler hindrar journalisterna från att ”exploatera” dem genom att låta dem framträda i medierna. Avsaknaden av offer i Sverige kan vara ytterligare en förklaring för den svenska rapporteringen, men inte för den kambodjanska.

Möjligen kan medielogiken vara orsaken till att förövare inte kommer till tals. Medielogik är ju som bekant ”det arbetsätt och tankemönster som ligger till grund för redaktionens arbete”, vilket inkluderar gemensamma föreställningar om vad publiken bör ha för nyheter, vad som är ”rätt” och ”fel”. Det kan vara så att det inte anses rätt att ge förövaren en röst i sammanhang som dessa, där offret, genom att vara barn, befinner sig i ett sådant uppenbart underläge.

Enligt journalisten på *Phnom Penh Post* är det viktigt att publicera artiklar om barnsexturism eftersom mediernas rapportering påverkar människors inställning i frågan och gör att lokalbefolkningen vågar polisanmäla brott. Av samma anledning publicerar ECPAT-Cambodia varje år en artikel i form av en sammanställning av pressens rapportering om sexbrott mot barn under det gångna året (bifogar artikeln i bilaga 4).

Jag menar att svenska medias rapportering spelar en lika betydelsefull roll i Sverige, när det gäller påverkan på allmänhetens (och möjliga förövares) uppfattning om ämnet, liksom politikens och rättsväsendes inställning i frågan.

5. REFERENSLISTA

Litteratur

Chandler, D. (2000). *Voices from S-21 – Terror and history in Pol Pot's secret prison*. Chiang Mai, Thailand: Silkworm Books.

Ekström, M., & Larsson, L. (red.) (2000). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Malmsten, P. (2002). *Mediebildern i verkligheten*. Malmö: Liber Ekonomi.

Nord, L., & Nygren, G. (2002). *Medieskugga*. Stockholm: Atlas förlag.

Strömbäck, J. (2000). *Makt och medier*. Lund: Studentlitteratur.

Østbye, H., Knapkog, K., Helland, K., & Larsen L. (2004). *Metodbok för medievetenskap*. Malmö: Liber Ekonomi.

Digitala källor [www]

ECPAT Sverige, *Resurspersoner*.
http://www.ecpat.se/pages.asp?r_id=325. Hämtat 2007-05-13.

ECPAT Sverige, *Om Ecpat*.
http://www.ecpat.se/pages.asp?r_id=328. Hämtat 2007-05-13.
Göteborgs universitet, institutionen för lingvistik, *AP2314, Kommunikation, Interpersonell kommunikation, 7,5 högskolepoäng*.
<http://hum.gu.se/institutioner/lingvistik/utbildning/avancerad/kursplaner/AP2314.pdf>
Hämtad 2007-05-20.

Nationalencyklopedin, *Kambodja – sociala förhållanden*.
http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=220205&i_sect_id=220186&i_word=kambodja&i_history=1. Hämtat 2007-05-11.

Rädda Barnen, *FN:s konvention om barnets rättigheter*.
<http://www.rb.se/www/Templates/1600/1620.aspx?NRMODE=Published&NRORIGINALURL=%2fsv%2fBarnkonventionen%2fLangaVersionen%2f&NRNODEGUID=%7b65635E87-E79C-467E-8A0A-E6B93B255175%7d&NRCACHEHINT=Guest#Definition>.
Hämtat 2007-05-21.

Statens folkhälsoinstitut, *Sex i Sverige: Om sexuallivet i Sverige 1996*.
http://www.fhi.se/templates/Page_____930.aspx. Hämtat 2007-05-15.

The Cambodia Daily, <http://www.cambodiadaily.com>. Hämtat 2007-04-10.

The United Nations Population Fund (UNFPA), *Violence Against Women*.
<http://www.unfpa.org/intercenter/reprights/self-sec5.htm>. Hämtat 2007-05-18.

Phnom Penh Post, <http://www.phompenhpost.com>. Hämtat 2007-04-10.

Intervjuer

Anonym journalist, Phnom Penh Post, Phnom Penh, Kambodja.
Personlig intervju 2007-04-25.

Chanveasna, Chin, Executive director, ECPAT-Cambodia, Phnom Penh, Kambodja.
Personlig intervju 2007-04-25.

Ferran, Luc, Programme Officer, ECPAT International, Bangkok, Thailand.
Personlig intervju 2007-04-17

Guth, Christian, Law Enforcement Advisor, Ministry of Interior, Phnom Penh, Kambodja.
Personlig intervju 2007-04-24.

Lagerlöf, David, pressekreterare, Ecpat Sverige, Stockholm. Telefonintervju 2007-03-29 och 2007-05-21.

Sovannary, Ty, Project Manager, Child Sex Tourism Prevention, World Vision, Phnom Penh, Kambodja. Personlig intervju 2007-04-19.

Tures, Ewa, rätts- och kriminalreporter på Tidningarnas Telegrambyrå (TT), Stockholm.
Telefonintervju 2007-05-16.

Offentligt tryck

SOU 1995:15 Könshandeln. Betänkande av 1993 års Prostitutionsutredning. Stockholm: Fritzes.

Broschyrer

Frågor och svar om kommersiell sexuell exploatering av barn, ECPAT Sverige.

Tio år mot barnsexhandel, ECPAT Sverige.

Barnsexturism och svenskars övergrepp utomlands, ECPAT Sverige.

Tidningar

Tures, Ewa (061128), Svår kamp mot sexbrott mot barn, *Sydsvenska Dagbladet*, s A11.

50 artiklar från januari 2000 till och med mars 2007 ur Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen, Göteborgs-Posten, Svenska Dagbladet, Sydsvenska Dagbladet (endast från 2006)
19 artiklar (utan datumangivelse) ur Phnom Penh Post

BILAGA 1: Bortfall av artiklar

Tabell 1. Kategorisering av bortfall, svenska medier

Felträff/innebörden framgår ej	47
Samma artikel förekommer flera ggr (dubbelträff)	32
Ordet barnsexturism nämns i artikel om barnporr	13
Ordet barnsexturism nämns i artikel om något annat	11
TOTALT	103

Felträff/Innebörden framgår ej (47): Läsarbrev/insändare; artikel som nämner att ett reseföretag ger alla i personalen boken ”Rosario är död” av Maj-Gull Axelsson som handlar om just barnsexturism, men ingenstans står det om sex eller barn; flera träffar på boktips om boken Plattform (som handlar om sexturism); några resartiklar där enbart allmän sexturism nämns, men inte barn på något sätt; artiklar där sökorden inte alls är med (som ändå kom upp i träfflistan av oförklarlig anledning); artikel om Malmö Opera (”Den som precis upprörts över den franske författaren Michel Houellebecqs roman 'Plattform' och dess skrupelfria attityd till asiatisk sexturism kan nu lugnt trösta sig med en kväll på Malmö opera och musikalen 'Miss Saigon.'”); artikel om en musikvideoinspelning där artisten fått thailändska affischer på vilka det stod ”Thailands sexturism”; två ”puffar” för en artikel om sexturism i samma tidning och samma dag (jag har räknat med artikeln som en publicering men inte puffarna); cirka 10 filmtips för filmen ”Mot Södern” som uppenbarligen handlar om sexturism; en artikel om en dom där en hjälparbetare som arbetar med gatubarn i Argentina har dömts för att ha köpt sex av en ”19-årig pojke” (inte barnsex per definition);

Samma artikel förekommer flera ggr (32): Behöver ej förklaras närmare.

Ordet barnsexturism nämns i artikel om barnporr (13): Framförallt artiklar om barnpornografi, där ECPAT Sverige uttalar sig. I slutet av artiklarna nämns att ECPAT Sverige även arbetar mot barnsexturism (begreppet förklaras inte).

Ordet barnsexturism nämns i artikel om något annat (11): enbart ordet nämns exempelvis i resereportage, i en artikel om polska byggarbetare, i en artikel om Robinson-deltagare som nämner att han stödjer Ecpats arbete, i en artikel om konsumentmakt; i en notis om att pedofiler gripits i USA och en artikel om sexhandelns offer i Thailand (ingenstans i artikeln står någonting om vilka förövarna är, därför tog jag inte med den).

Tabell 2. Kategorisering av bortfall, *Phnom Penh Post*

Felträff	12
Dubbelträff	5

Felträff (12): Flera länkar till ett helt nummer (issue) med alla numrets rubriker. Ingen av artiklarna hade med barnsex att göra; flera länkar till ”2000 in review”(eller andra år) – ett urval i korthet av tidningens nyheter under det gångna året, där ingen av notiserna hade någonting med barnsexturism att göra; en artikel om Kambodjas växande adoptionsindustri, men ingenting stod om att barnen utnyttjas sexuellt; En artikel om en kanadensisk man som i är efterlyst i Kanada för att haft sex med en 13-åring där, som flytt till Kambodja, eftersom Kanada inte har utlämningsavtal med Kambodja. Är ej misstänkt för något brott i Kambodja, och då jag inte vill gissa mig till förhållanden i Kanada bedömde jag att artikeln skulle väljas bort.

Dubbelträff (5): Behöver ej förklaras närmare.

BILAGA 2: Intervjufrågor

Frågor till David Lagerlöf, pressansvarig, ECPAT Sverige

- Hur arbetar ECPAT-Sverige för att nå ut med information om barnsexturism i medierna?
- Hur upplever du mediernas rapportering om barnsexturism?
- Hur upplever du nyhetsvärderingen?
- Vilken roll tror du den enskilde journalistens personliga intresse spelar för rapporteringen?
- Varför tror du att det är så få politiker som uttalar sig om barnsexturism i svensk press?
- ECPAT Sverige uttalar sig ofta i artiklar om barnsexturism i svensk press. Hur kommer det sig? Är det ECPAT Sverige som vanligtvis tar kontakt med pressen eller tvärtom?

Frågor till Ewa Tures, journalist på Tidningarnas Telegrambyrå (TT)

- Hur upplever du mediernas rapportering om barnsexturism?
- Hur upplever du nyhetsvärderingen?
- Vilken roll tror du den enskilde journalistens personliga intresse spelar för rapporteringen?
- Varför tror du att det är så få politiker som uttalar sig om barnsexturism i svensk press?
- ECPAT Sverige uttalar sig ofta i artiklar om barnsexturism i svensk press. När de förekommer i artiklar som du skrivit, är det så att Ecpat har kontaktat dig eller är det du som kontaktar dem?

Frågor till anonym journalist, Phnom Penh Post, Kambodja

- What is your opinion about the Cambodian media's reporting on child sex tourism?
- How do you perceive the news value when it comes to reporting on child sex tourism?
- Do NGOs contact you asking you to write about their activities or cases? If yes, in what way do you respond?

Frågor till Mr Chin Chanveasna, Executive Director, ECPAT-Cambodia, Kambodja

- What is your opinion about the Cambodian media's reporting on child sex tourism?
- How do you perceive the news value when it comes to reporting on child sex tourism?
- What are ECPAT-Cambodia's relations to the media? Do you approach the media if you want news papers to write about your activities or highlight certain cases?

BILAGA 3: Intervjureferat

ECPAT Sverige, pressekreterare David Lagerlöf

David Lagerlöf anser att svenska mediers nyhetsvärdering när det gäller barnsexturismbrott är mycket låg. Han menar att det överhuvudtaget inte finns någon återkommande rapportering i ämnet. Det är hans uppfattning att befintlig rapportering uteslutande är ett resultat av enskilda journalisters insatser. Dock säger han att antalet artiklar om barnsexturism ändå har ökat markant och jämför åren 2005 och 2006. (ECPAT Sverige samlar systematiskt in artiklar om bl.a. barnsexturism från tidningars nätupplagor, riksdagspartiers hemsidor samt riksdag och regerings hemsida via omvärldsbevakningsföretaget *NewsMachine*.)

Ökningen tror han är ett direkt resultat av att ECPAT Sverige år 2006 hade barnsexturism som tema för huvudverksamheten. Året innan var temat barnpornografi. David Lagerlöf upplever att det var svårare att få debattartiklar om barnsexturism publicerade jämfört med debattartiklar om barnpornografi.

Orsaken bakom det låga nyhetsvärdet tror David Lagerlöf bland annat har att göra med att få fall med svenska förövare blir rättsak i Sverige. Av denna anledning aktualiseras närhetsprincipen inom medielogiken, menar han. I Sverige finns en vag uppfattning om att barnsexturister finns, men det finns inga undersökningar som visar att det faktiskt är så. Det faktum att brottet sker långt bort och att offret inte är svenskt gör att problematiken upplevs som abstrakt och svårångad i Sverige. David Lagerlöf jämför med trafficking, som han anser fått väldigt mycket medial uppmärksamhet – på grund av att både offer och förövare finns här i Sverige: ”Polisutredningar kostar svenska skattepengar, vi kan ta på problemet, det finns statistik.”

Barnsexturism har inte heller uppmärksamats på långfilm, så som trafficking gjort med filmen *Lilja 4-ever*. David Lagerlöf menar att den hade en stor påverkan på det allmänna medvetandet kring trafficking.

En svårighet för ECPAT med att identifiera just svenska förövare, är att när exempelvis lokala ECPAT-grupper runtom i världen intervjuar offer eller barägare, fokuserar de inte på förövarnas nationalitet. Därför är det svårt för ECPAT att dokumentera problemets omfattning.

David Lagerlöf säger att ECPAT Sverige står bakom de flesta artiklar om barnsexturism i svensk press. Han tycker det är mycket negativt att det saknas fler aktörer som tycker att problemet med barnsexturism är relevant att ta upp. Detta är ett tecken på att barnsexturism är en icke-fråga i Sverige.

ECPAT Sverige skickar ut pressmeddelanden till medierna vid större händelser, som vid ECPAT Sveriges kunskapskonferens om barnsexhandel i slutet av 2006, som gästades av ledande experter på området. Det genererade publicitet både före och efter konferensen. ECPAT Sverige använder sig också ofta av kontakter med enskilda journalister, som man tipsar om nyheter. Det är inte heller ovanligt att journalister som söker efter nyhetsvinklar själva kontaktar ECPAT Sverige, eller tillfrågar dem för att få en svensk vinkel på en internationell nyhet.

ECPAT Sverige får informationsbidrag från SIDA och har en budget för marknadsföring. Men ”annonsering är dyrt” och man har inte råd att, som Rädda Barnen, ”ha reklam rullande i TV4”.

ECPAT Sverige har kontakt med statsråd och riksdagsledamöter. Debattartiklar som skrivs tillsammans med politiker är vanligtvis ett resultat av förda diskussioner kring ämnet. ECPAT Sverige är dock inte knutet till något politiskt parti. Vinner man strategiskt på att gå ut med debattartiklar tillsammans med politiker så gör man det.

Bilaga 3 forts.

Journalist i Sverige, Ewa Tures, rätts- och kriminalreporter, Tidningarnas Telegrambyrå (TT)

Ewa Tures säger att nyhetsvärdet för artiklar om barnsexturism är mycket lågt. Den främsta anledningen är den låga prioriteringen i Sverige av brott begångna mot barn i utlandet, både från politiskt håll och inom polis- och åklagarmyndighet. Skulle fler fall bli polissak i Sverige, skulle pressens rapportering öka. Idag är rapporteringen beroende av enskilda journalisters personliga intresse för den här typen av frågor, anser hon.

Ewa Tures menar att nyhetsvärdet i princip är obefintligt när det gäller artiklar om barnsexturism som inte inkluderar en svensk förövare, såsom artiklar om resebranschens åtgärder och insatser i andra länder mot barnsexturism. Men även när en svensk förbytare finns, är mediernas intresse ofta svagt. Förra året skrev Ewa Tures om en svensk före detta missionär, som var misstänkt för att ha förgripit sig på unga pojkar vid upprepade tillfällen under sin tid i en svensk frikyrka i Sydamerika. Ärendet var föremål för förundersökning i Sverige, och enligt Ewa Tures var det en ”mycket bra story” som hon bedömde skulle få stor publicitet. Dramaturgin (en missionär som missbrukat sin ställning på detta sätt) uppfyllde alla kriterier. Ändå föll hennes artikel som ”en död anka”. Bara ett par tidningar publicerade den.

Ewa Tures tycker att det är oförståeligt och mycket märkligt, samtidigt som hon har insikt i journalistikens villkor: förklaringen i just det här fallet skulle kunna vara så enkel som att det hände det något annat stort just den dagen, som medierna prioriterade.

Som erfaren kriminalreporter tillåter hon sig att spekulera vidare och säger följande: ”Det här är ett känsligt ämne att tala om, men det skulle också kunna vara så att den här typen av nyheter nedprioriteras på grund av en sorts inbyggd rasism. Eftersom det gäller brott mot utländska barn, tycker man inte att det är så farligt [jämfört med om det hade varit svenska barn].”

Ewa Tures upplever att prioriteringen från politiskt håll är låg och att politiker varken har kunskaper om eller intresserar sig för frågan. Som journalist och nyhetsreporter som arbetar under tidspress har hon lärt sig att det inte lönar sig att tillfråga politiker för att få kommentarer till artiklar om barnsexturism. ”De har ändå inget att komma med.” Hon kontaktar istället ECPAT, som är aktiva och kan ge relevanta synpunkter. Hon säger att i de flesta fall där hon varit kontakt med ECPAT, är det hon själv som tagit kontakten istället för tvärtom.

Avslutningsvis är Ewa Tures förvånad över att förre justitieministern Thomas Bodström valts till ny ordförande i ECPAT. När han valdes i slutet av april 2007, gjorde hon en intervju med honom som publicerades i flera tidningar.

”Han var politiskt korrekt i sina uttalanden i ämnet under sin tid som justitieminister, men gjorde aldrig någonting konkret. Under intervjun bad jag honom bemöta den här kritiken, varpå han svarade klädsamt självkritiskt. Tillslut lär man sig som journalist att det inte är någon idé att pratat med politiker om det här. De har ingenting att säga.”

Bilaga 3 forts.

ECPAT-Cambodia, Mr Chin Chanveasna, Ececutive Director

Chin Chanveasna tycker att mediernas känsla för etik och moral är mycket låg i Kambodja. Genom att betala reportrarna, framförallt på de lokala khmerspråkiga tidningarna, kan man få i princip vad som helst publicerat. Det samma gäller ”tv news”. Det är inte ovanligt att organisationen i fråga själva skriver artikeln som de vill ha publicerad. Summan för en tidningsartikel brukar ligga mellan 10 och 20 USD. ECPAT-Cambodia har, liksom många andra NGOs, inte råd att betala, varför det inte skrivs mycket om deras arbete.

Chin Chanveasna berättar om hur media en gång var på plats vid en ”ECPAT event”, trots att organisationen beslutat att just i detta fall inte hålla en presskonferens: ”They requested us to have a press conference, so I sat for an extra 30 minutes after the event to talk to the reporters. Afterwards, they asked me for money.”

Vidare tycker han att det som skrivs generellt sett håller låg kvalitet. Han berättar om tillfällena då journalister som skrivit om ECPAT-Cambodia missförstått allt: ”Everything was completely wrong, even my name”. En anledning, menar han, är att tidningarna bara vill fylla sitt utrymme, därför bryr de sig inte om artiklarnas kvalitet.

Chin Chanveasna säger att ECPAT-Cambodia normalt sett inte själva kontakter medierna, utom en gång i början av varje år, då de betalar ett antal khmerspråkiga tidningar för att publicera en artikel, skriven på khmer av ECPAT-Cambodia, i form av en sammanställning av pressens egen rapportering om våldtäkts- och traffickingfall under det gångna året.

Under hela året samlar ECPAT-Cambodia in artiklar om dessa ämnen från fyra dagstidningar, vars sammanlagda innehåll när det gäller antal konkreta fall och domar redovisas i artikeln. ECPAT-Cambodia skriver artikeln i utbildningssyfte, för att upplysa lokalbefolkningen om läget i landet och bland annat uppmärksamma dem på brottens omfattning och vilka som är förövare. (Artikeln finns som bilaga 4).

Bilaga 3 forts.

Journalist i Kambodja, anonym, *Phnom Penh Post*

Journalisten säger att det finns ett nyhetsvärde när det gäller artiklar om sexbrott mot barn, förutsatt att fallet involverar en västerlänning. Detta beror på att tidningens målgrupp är en internationell publik och då framförallt utländska personer som lever i Kambodja samt ambassadörer. Nyhetsvärde finns också när ett fall involverar kambodjaner på höga positioner i samhället ("high profile Cambodians") eller extrema våldsinslag.

Eftersom det finns ett nyhetsvärde i dessa fall är rapporteringen inte beroende av den enskilda journalistens intresse för frågan.

Även om det finns ett nyhetsvärde, säger journalisten dock: "But there is never a massive amount of interest" [bland läsarna]. Anledningen är att folk har tröttnat, då man ser sexindustrin och barns svårmod varje dag. "Every time I go to a local pub I see an 18 year old girl with an old, fat white man. You see kids begging in the streets, kids working in dumps."

Journalisten tycker det är hemskt att folk inte längre orkar bry sig när det står i tidningen om en 12-åring som blivit våldtagen. Journalisten skulle vilja se mer "outrage" i det kambodjanska samhället och i den kambodjanska pressen.

Journalisten menar att det är viktigt att publicera artiklar om sexbrott mot barn för att visa lokalbefolkningen att de har rätt att reagera på och anmäla sådana brott. Journalisten menar att många människor är rädda för att anmäla till polisen, och att pressen därför har möjlighet att spela en viktig roll i detta avseende.

Journalisten berättar att det finns runt 300 dagstidningar på khmer i Kambodja, och att samtliga är knutna till politiska partier. Journalisten ser ett stort problem i detta: "They won't report on issues damaging people in their own party".

Journalisten vet att det är vanligt att khmerspråkiga tidningar publicerar artiklar mot betalning, vilket journalisten säger att *Phnom Penh Post* under inga omständigheter gör, även om journalisten fått frågan flera gånger, till och med av kollegor på khmerspråkiga tidningar.

En reporter på en khmerspråkig tidning tjänar endast runt 50 till 60 USD i månaden. På *Phnom Penh Post* tjänar en kambodjansk medarbetare ungefär 300 USD i månaden.

Journalisten anser att khmerspråkiga tidningar är mer explicita i sin publicering än de engelskspråkiga. Khmerspråkiga tidningar publicerar bilder på "disembowelled children", det vill säga mördade barn med inälvorna uttagna (vilket jag har förstått är en ritual som inte är helt ovanlig när en kambodjan sexmördar ett barn, orsakerna har jag dock inte lyckats utröna). Till skillnad från khmerspråkiga tidningar, publicerar de engelskspråkiga tidningarna inte heller bilder på offrens och förövarnas ansikten ("we pixle out faces"). Bilder på förövarns ansikten publiceras endast efter en fällande dom. Däremot namnges den misstänkte förövaren alltid, med både för- och efternamn.

Avslutningsvis säger journalisten att NGOs inte brukar kontakta tidningen. Däremot skickar en del NGOs ut pressmeddelanden efter fällande domar i mål som just den organisationen arbetat med.

BILAGA 4: ECPAT-Cambodias senaste årliga artikel om våldtäkts- och traffickingfall

Reported Rape and trafficking in person cases 2006

As of the last week of December 2006 there are 411 rape cases occurred. These rape cases have been extracted from 4 local newspapers namely Koh Santepheap, Raksmeay Kampuchea, Kampuchea Thmey, and the Cambodia Daily. There is an increase of 15% compared to rape cases happened in 2005. The 411 cases victimized 479 victims which 295 are children including 8 boys which equal to 62%. It is notable that the city/provinces in which rape cases happened more is Phnom Penh which carries 54 cases, Kandal and Kampong Cham 50 cases each, Kampong Thom 42 cases, Kampong Chhnang 35 cases, Battambang 31 cases and Banteay Meanchey 28 cases. Looking at the relationship between victims and offenders, it is surprising to see 218 cases equal to 53% which offenders and victims are neighbors or villagers. There are 67 cases that offenders and victims are relatives such as fathers, step fathers, foster fathers, cousins, brothers in law and so on.

There are 4 cases that the offenders are monks, 15 cases that the offenders are foreigners including American, German, English, Australian, Thai, Swiss, and Belgian, and 13 cases that the offenders are victim's lovers. Regarding the legal system, we noticed that only 41 cases that offenders have been sentenced from 1 year to 75 years imprisonment, 15 cases have been mediated by court officials and local authorities. There are 277 cases that police have been investigating and pending for trial and 68 cases disappeared and not reported whether the offenders are arrested or not. There are 10 cases that the offenders have been released. Amongst offenders of the 411 rape cases, 40 offenders are children, 68 offenders are not reported about their age and 14 offenders are over 60 years of age. Factors that contributed to the incident of rape are alcohol, watching porn videos, drug addiction and so on. In 2006 there are 49 cases of trafficking in person covering 141 victims which 99 of whom are female and 42 are male. Compared to trafficking cases occurred in 2005 which was reported through local newspaper, we found that there was an increase of 16%. Among overall victims, 33 of whom are children including a boy. Amongst 49 trafficking cases, there are only five cases that offenders are sentenced from 6 to 18 years imprisonment, 33 cases are being investigated by police and pending for trial and 9 cases are disappeared. There are 11 cases that the offenders are neighbors and villagers. There are 7 cases that the offenders are mothers and aunts, 5 cases that the offenders are foreigners and 18 cases that the offenders are unknown to victims. Trafficking routes are noticeably from Cambodia to Thailand, Vietnam and Malaysia, from Vietnam to Malaysia crossing Cambodia, and from Vietnam to Cambodia. For local routes were from Banteay Meanchey to Kampong Chhnang, Phnom Penh to Kampong Cham, Poipet, and Pailin and Kandal, Battambang, Takeo to Phnom Penh and so on. There are 90 offenders involved in the reported trafficking cases which 42 of whom are women and 48 men including one minor and 22 foreigners.

ECPAT-Cambodia is a network working at the national level against trafficking and sexual exploitation of children and its member organizations would like to appeal to civil society organizations, international organizations, governmental institutions, and relevant stakeholders to continuously collaborate in order to prevent every crime and inhuman act, especially to appeal to all parliamentarians to actively discuss and adopt law on Suppression of the Kidnapping, Trafficking and Exploitation of Human Beings as soon as possible.

Fotnot: Barnsexturismbrott enligt lagens mening i Kambodja, där en förövare betalat ett barn i utbyte mot sex, redogörs inte uttryckligen för i ECPAT-Cambodias artikel, även om Chin Chanveasna, när jag intervjuade honom, sade att artikeln täckte även detta brott. I Kambodja kallas brottet för "debauchery" (engelska för omåttlighet, sedeslöshet). Chin Chanveasna sade, liksom en kontakt på inrikesministeriet, att den absolut största delen av sexbrott i Kambodja utgörs av våldtäkt och trafficking och att "debauchery" endast utgör en mycket liten del (jag har dock inte någon statistisk källa att referera till), vilket skulle kunna vara anledningen till att ECPAT-Cambodia utesluter dessa domar. Det är inte "debauchery" som är det verkliga problemet i Kambodja, utan våldtäkter och trafficking. Med detta inte sagt att sexturismbrott i "egentlig" mening inte ingår i våldtäkts- och traffickingfall. En turist, utländsk eller inhemsk, kan naturligtvis låta bli att ge barnet pengar eller annat i utbyte för sex och istället våldta barnet (men ska då döms då för våldtäkt om fallet går till domstol och allt går rätt till där), liksom han eller hon kan vara inblandad i trafficking. (Chanveasna, och Guth, personliga intervjuer).

BILAGA 5: ECPAT Sveriges broschyr ”Tio år mot barnsexhandel”

(Finns ej med i webbversionen av denna uppsats. Vänligen se www.ecpat.se)